

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

DARO BIRO
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

BOPLAST
PVC-ALU-LES
OKNA IN VRATA ZA VRA DOM
Kriša 57, 8000 Novo mesto / tel: 07 33 71 370 / fax: 07 33 71 371

JAKOPIN www.jakopin.si
CELOVITO URESNIČEVANJE GOSTINSKIH PROSTOROV

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljninih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Luminus.si

PEGAS d.o.o.
MEDNARODNI TRANSPORTI
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTION d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje inženiring

GPI
Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investburo
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

AvtoGalant
izdelava in prodaja izpušnih cevi in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax. 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
ESTRIHI
UGODNO, TUDI NA OBROKE!
LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041-772-686

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

RAČUNOVODSKI SERVIS
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/33 80 610, fax: 07/33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

triglav

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15, Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

STIA
d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posredovanje, nadzor
Ulica talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

KONVIKT
REKLAMNA AGENCIJA

moba
Moba
Izdelava posteljninih vložkov Latoflex Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
<http://www.studio-vrtinec.si>

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: b.c. 07/33 21 065

fine cars d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT

ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBlašČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

ORIKS
VOĐENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalić
Danila Bučarja 22 tel.: 07/33 33 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/33 73 382
GSM: 041/682-470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTNIK OBRTNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07/36 91 960

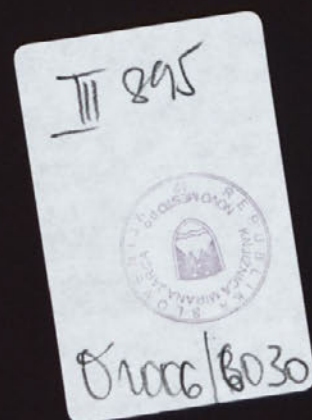
KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102
Izdelki iz naravnega kamna:
- spomeniki
- okenske police
- stopnice
- balkonske obrobe
- pulti, tlaki
Vse izdelke dostavimo in vgradimo!

Tomaž Zupančič s.p., Marjan Kozine 66, Novo mesto
Gsm: 041 693 190
• VARNOST
• PROTIHRUPNOST
• ELEGANCA
• PRIJAZNI SUHOMONTAŽNI POSTOPKI
• PESTRA IZBIRA GLADKIH IN RELIEFNIH POKRIVNIH PLOŠČ
Nudimo še:
• VARNOSTNE IZLOŽBENE MREŽE IN REŠETKE

svet na frekvenci Radia Krka

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

www.zalozba-goga.si

Umor ni samo pritisk na sprožilec, to ima učinek na človeka. Ste kdaj koga ubili?

Veselin Marković *Izplavanje*

nov delovni čas:

pon. - čet.:
9.00 - 21.00

pet.:
9.00 - 22.00

sob.:
9.00 - 13.00/
zvečer po potrebi

Pripravljene na plažo?

knjigarna:kavarna:**GOGA**

Sanjsko mesto

Uroš Lubej

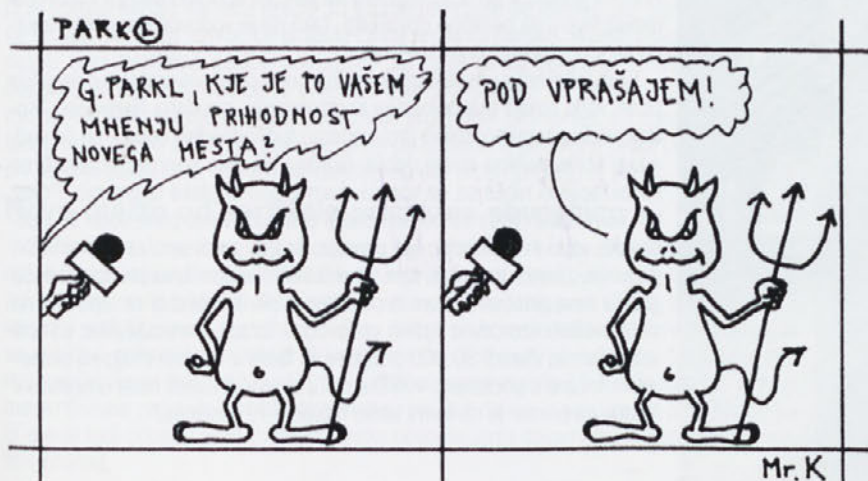
Mestna oblast bo v teh dneh objavila javni natečaj za urbanistično zasnovo univerzitetnega kampusa v Novem mestu. To pomeni, da se pripravljajo prostorski pogoji, ki bodo omogočali umestitev morebitnega univerzitetnega življenja v mesto. Ideja o strnjem univerzitetnem prostoru na območju Drgančevja (za tiste, ki ne vedo: to je tisti gozdiček za bencinsko črpalko Istrabenz, v katerem je nekaj propadajočih in nekaj delujočih poslovnih objektov) je v slovenskem prostoru unikatna. Če bo univerza v Novem mestu kdaj zaživela, bo to edina slovenska univerza, ki bo funkcionirala na način kampusa, univerzitetnega mesta v malem.

To seveda še ne pomeni, da smo ustanovitvi univerze kaj dosti bliže. Kot se je legendarno izrazil eden od vrlih občinskih uslužbencev: »Smo tik pred tem, da naredimo prvi korak.« Če to prevedemo v še malo bolj šaljiv jezik: univerza bo s tem natečajem dobila realni obstoj – a seveda zgolj na papirju. Prvi pravi korak od sanj k realnosti bo potrebno šele narediti, kljub temu da je bilo veliko visokoletečih besed že izrečenih. Novo mesto je še vedno brez prave fakultete in tudi odpiranje novih visokošolskih programov poteka počasi, zelo počasi. Poleg tega bi bilo pri takem projektu potrebno združiti moči celotne Dolenjske, Posavja in Bele krajine. Nasproti temu se zdi, da najmočnejše občine delujejo vsaka zase ali celo druga proti drugi – če seveda sploh kaj počnejo v to smer.

Zdi pa se, da je z nastajanjem novomeške univerze podobno kot z mnogokrat v nebo kovanim razvojem Novega mesta. Vse gre bolj počasi. Pravzaprav nič posebnega. Katastrofe sicer ni, vendar kakšnega velikega buma tudi ne. Vladajoča ekipa v občinskih prostorih kakšne hude delovne energije ne izžareva. Še vedno lahko (kljub temu da je samoupravljanja že davno konec) od kakega občinskega uslužbenca slišimo, da imajo resne težave z nadrejenimi. Pa ne zaradi tega, ker bi delali prepočasi, ampak zaradi tega, ker so delali prehitro!

Občina sicer daje občutek odprtosti za dobre ideje, vendar je sama bolj nedejavna. Odličen primer novomeške zaspanosti so projektni sveti. Županova ideja teh svetov, v katerih so kot posvetovalno telo združeni zunanji strokovnjaki za posamezna področja (internet, gledališče, univerza, mestno jedro, romska problematika, turizem, krajevne skupnosti itd.) se zdi odlična. A realnost je taka, da sta od vseh teh svetov nekaj pametnega sproducirala morda le tisti za gledališče in tisti za informatizacijo. Župan bi najbrž moral z aktivnim pristopom projektne svete zbuditi iz njihovega spanca in jih spodbujati, da producirajo pozitivne projekte.

Kako gre že tista zgodba o Kitajcu, ki je sanjal, da je metulj, ki sanja, da je Kitajec? Je Novo mesto sanjsko mesto ali mesto, ki sanja, da je sanjsko mesto? Morda pa je ta zunanja zaspanost zgolj krinka za hud »biznis«, ki se dogaja v ozadju. Sicer pa se bliža volilno leto, tako da se lahko pripravimo, da bomo v kratkem deležni nove pošiljke velikih potez. Odprtje Rotovža, še kakšno otroško igrišče več, kakšna pozidana luknja in podobno. Ne bo nam dolgčas. Zeh.

Mr. K

DOLENJSKA

Resen korak na poti k četrti univerzi	6
Kakšno vodo pijemo	6
In vendar govorijo	7
Južni del osi še poln neznank	7
Nevarne garaže v neposredni bližini vrtca	8
„Okrasje“ novomeške knjižnice	8
Kontejner ob reki Krki	8
Kosilo z ladjico po Krki	9
Največji stadion na svetu	9
Zakaj so mi podrl rojstvo hišo?	10

KOLUMNE

Konec dobe poceni nafte	11
Mesto ovaduhov in nevoščljivcev	12
Revoz: nezanimiv za Novomeščana	12
Vsak ima svojega cigana	13

INTERVJU

Prošt Jožef Lap	14
-----------------------	----

FOTOPUB

Uroš Skorčič: Vtis dneva	15
--------------------------------	----

ČETRTO DIMENZIJA

Sodni dan prihaja, bežite	16
---------------------------------	----

INTERVJU

N'toko	17
--------------	----

KULTUM	20
--------------	----

INFOPARK	22
----------------	----

INTERPRETACIJA	23
----------------------	----

FOTOZGODBE	24
------------------	----

PARKEXTREME	26
-------------------	----

STRIP	27
-------------	----

POTLAČ	28
--------------	----

Naslednja številka **parka** izide 20. junija 2005.

park:kolofon

regionalni mesečnik
številka 8, letnik 8

ISSN 1408-7189

Naslov uredništva: Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto
07 393 08 12
031 626 326

e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija:
07 393 08 12

Trženje: Matjaž H. Grum
gsm: 031 549 906
matjaz.grum@zalozba-goga.si
Boštjan Volk
gsm: 031 426 748
tel: 07 393 08 12
bostjan.volk@park-on.net

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Tina Ban, Boris Blaič, Rasto Božič, Matjaž Brulc, Marijan Dovič, Iztok Kovačič, Uroš Lubej, Aleksej Metelko, Borut Peterlin, Boštjan Pucelj, Damir Skenderović, Barica Smole, Damijan Šinigoj, Mitja Simič, Žiga Virč, Marko Vide, Primož Žižek

naslovnica: Iztok Kovačič
lektorica: Nina Štampohar

filmi in prelom: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2005). Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2005). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujno znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Trženje:

MOGENAS
KLASIFIKACIJSKA AGENCIJA

Spletna rešitev:

Občina objavlja natečaj za urbanistično zasnovo univerzitetnega kampusa

Resen korak na poti k četrti univerzi

Uroš Lubej, foto: Boštjan Pucelj

Mestna občina Novo mesto bo v prihodnjih dneh v Uradnem listu objavila javni natečaj za pridobitev najustrežnejše urbanistične rešitve za univerzitetni kampus v Novem mestu. Gre za prvi resnejši korak k zagotavljanju prostorskih pogojev za morebitno ustanovitev četrte univerze. Natečajniki bodo imeli dva meseca časa za pripravo urbanističnega načrta, tako da bi po opravljenem delu komisije septembra prišli do najustrežnejše rešitve. Z zmagovalcem natečaja bo občina podpisala pogodbo o izdelavi lokacijskega načrta, ki je prvi korak za morebitno gradnjo. Sredstva za izvedbo natečaja sta zagotovili Agencija RS za regionalni razvoj (42,5 milijonov sit) in Mestna občina Novo mesto (20,5 milijonov sit). Univerzitetni kampus naj bi bil v skladu s prostorsko strategijo Mestne občine na območju Drgančevja.

Območje Drgančevja je trenutno v precej zapuščenem stanju. Mnogi ne vedo, kje sploh je Drgančevje. Gre za gozdič, ki ga obmejujejo Levičnikova cesta oz. bencinska črpalka Istrabenz, Šentjernejska cesta, potok Šajser in Greben. Občina predvideva, da bo tukaj nastal univerzitetni kampus.

Zdravstvena ustreznost novomeške vode

Kakšno vodo pijemo?

Boris Blaić

Voda, ki priteče iz novomeških pip, še zdaleč ni kaka bistra studenčnica, ki bi bila pitna že sama po sebi, ampak jo je, preden pride do uporabnikov, treba temeljito pripraviti. Priprava pitne vode je delo novomeške komunale, in ta, kot pravi **Dušan Harlander** z novomeškega zavoda za zdravstveno varstvo, delo ponavadi opravi dobro.

V Novem mestu je voda primerna, v nekaterih okoliških krajih pa jo je treba prekuhavati. Negativno oceno so dobili vodovodi Velike Brusnice, Žalovnice, Jugorje in Veliki Slatnik, Kamenje in Hrušica.

„Večina vod, ki se pripravljajo za pitje, je kraških. To pomeni, da so v neposrednem stiku s površino, kar pogosto preveče do kontaminacije z bakterijskimi klicami. Na samih zajetjih je v povprečju zdravstveno primernih manj kot polovica vzorcev vode. Ko pa to vodo pripravijo, je ta ponavadi stoodstotno v redu,“ pravi Harlander.

Priprava vode poteka s postopkom filtriranja, če pa je potrebno, še razkuževanja. Novomeška komunala v glavnem razkužuje s klorom, pomožna metoda pa je tudi razkuževanje z UV svetlobo. Ta metoda je primerna le v zares čistih vodah in pri nizkih koncentracijah onesnaženja. „Ponekod vodo razkužujejo z ozonom, ki je sicer najbolj učinkovito sredstvo, a pri nas tega ne počnemo predvsem zaradi tega, ker je to zelo draga zadeva, ob tem pa ozon ne varuje pred kontaminacijo vode v omrežju,“ pojasnjuje Harlander.

Voda, ki priteče iz novomeških pip (mesto se napaja z vodo iz zajetij v Stopiče in Jezero), je po ocenah Harlanderja na splošno dobro pripravljena. Kljub zadovoljivi kvaliteti vode v samem Novem mestu pa težave na vodovodnem omrežju v občini vendarle obstajajo. Te so v glavnem povezane z mikrobiologijo.

Tako je zavod lani zaradi povečane prisotnosti mikroorganizmov v vodovodnem omrežju kot zdravstveno neustrezna ocenil vodovoda Velike Brusnice in Žalovnice, negativno oceno pa sta dobila tudi oba vaška vodovoda Jugorje in Veliki Slatnik. Zaradi previsoke koncentracije koliformnih in fekalnih bakterij morajo uporabniki vodo iz omenjenih vaških vodovodov prekuhavati, kot dolgoročen ukrep pa na zavodu priporočajo priklop na večje vodovodne sisteme oziroma filtriranje in kloriranje vode. Prekuhanje vode zavod priporoča tudi uporabnikom vodovoda Žalovnice, v Brusnicah pa bo zaradi nevarnosti razvoja parazitov v prihodnosti treba posodobiti sistem za pripravo pitne vode.

Poleg mikrobiološke kontaminacije se na nekaterih zajetnih pojavlja tudi problem kemičnega onesnaženja. „Na omrežju vodovoda Kamenje opazimo rahlo povečano koncentracijo atrazina in desetilatraxina. To sta herbicida, ki se oziroma sta se uporabljala za zatiranje plevela v koruzi, zadnjih nekaj let pa je njuna uporaba v Sloveniji prepovedana. Vzrok za prisotnost je v njuni dolgi razgradni dobi, vprašanje pa je tudi, koliko odpadne embalaže teh herbicidov je še skrite po raznih kotanjah. Drugi problematičen primer je vodovod Hrušica, ki zaradi tega ni več v uporabi, zajetje pa je zdaj pod nadzorom. Ob tem je treba povedati, da je prisotnost atrazina in desetilatraxina postala problematična šele leta 2003, ko se je dovoljena koncentracija z dveh miligramov na liter znižala na 0,1 miligrama na liter. Koncentracija teh dveh herbicidov v vodovodih Kamenje in Hrušica je od 0,1 do 0,3 miligrama na liter. Za uporabo takega vodovoda ministrstvo izda posebno dovoljenje, tako da je vodovod Kamenje trenutno še v postopku,“ pravi Harlander.

Kljub težavam s prisotnostjo kemičnih snovi pa glavni problem dolnjskih pitnih voda ostaja mikrobiološka kontaminacija, poudarja Harlander: „Količina vode porabimo, toliko proizvedemo tudi odpadnih voda. Teh še vedno ne obravnavamo dovolj dobro. Gradnja hiš tako pogosto poteka brez kanalizacije in nihče se ne vpraša, kam gredo odpake iz greznice. Poleg teh komunalnih voda so pomembnejši onesnaževalci pitne vode še industrijske vode in kmetijstvo kot panoga. Tu gre predvsem za prekomerno gnojenje. Zlasti z gnojnic, kjer se velikokrat ne upošteva predpisov in se gnoj v nevegetativni sezoni in podobno. Vpliv kmetijstva se lepo vidi na slabi kvaliteti vzorcev iz vaških vodovodov. Izrazit onesnaževalec so tudi velike farme. Zaradi 30.000 prašičev na farmi v Pristavi imajo na primer velike težave s podtalnico v Krškem. Tu bi morali uvesti neke omejitve. V Avstriji na primer je na farmi lahko največ 299 prašičev.“

Južni del osi še poln neznank

Boris Blaić

Po dokončanju slovenskega avtocestnega križa - konec gradnje je predviden v letu 2008 ali 2009 - Slovenijo čaka nov velik cestni projekt. Tako imenovana tretja razvojna os, ki bo povezovala sever in jug države, počasi postaja realnost in nuja, po nekaterih napovedih naj bi se gradnja prvih odsekov nove cestne povezave med Koroško in Belo krajino začela leta 2010.

Pobuda za novo vertikalno povezavo sever-jug je nastala v celjski razvojni agenciji. Zanj so še posebej zainteresirani na Koroškem, ki je edina statistična regija, ki nima povezave z avtocestnim križem. To je tudi razlog, da je severni del osi (Holmec-Celje) že dokaj jasno načrtan, medtem ko je južna polovica trase (Celje-Metlika oziroma varianta na Vinico) še daleč od svoje končne podobe.

Vse, kar trenutno obstaja na papirju, sta le dve ločeni študiji variant povezav med Celjem in Novim mestom ter naprej med Novim mestom in Metliko. Obe študiji je v letih 2000 in 2001 po naročilu direkcije za ceste izdelalo podjetje Acer iz Novega mesta, a ker o tretji razvojni osi in hitri cesti ali celo avtocesti, ki naj bi povezovala sever in jug države, takrat še ni bilo govora, sta bila oba odseka načrtovana zgolj kot trasa za glavno cesto. Zaradi tega sta študiji za potrebe tretje razvojne osi bolj ali manj neuporabni, poudarja Radovan Nikić iz Acerja.

Posavci si želijo koridor do Trebnjega

Po teh dveh študijah bi nova magistralna povezava med Štajersko in Belo krajino v prvih kilometrih - med Celjem in Zidanim Mostom - ostala v koridorju obstoječe ceste, ki pa jo bo, v primeru, da bo tu res zgrajena hitra cesta, potrebno modificirati z nekaj predori. Po obstoječih načrtih bi se nova cesta s sedanje povezave Zidan Most-Sevnica odcepila pri Radečah, nadaljevala pot proti jugu in po eni od dveh variant prečkala dolino reke Mirne. To bi bila najbližja pot do Novega mesta, na avtocesto Ljubljana-Obrežje pa bi se po teh načrtih priključila bodisi pri Karteljevem malo pred Novim mestom bodisi pri Kronovem, slabih dvajset kilometrov vzhodnej. A kot opozarja Nikić iz Acerja, nobeden od predvidenih koridorjev skozi dolino Mirne ni povsem primeren za hitro cesto, zaradi česar bi bile tudi tu potrebne določene korekcije, ob tem pa ta varianta ne rešuje povezave med Sevnico in Trebnjem.

Zaradi tega so z odcepom pri Radečah še najmanj zadovoljni v posavskih občinah na čelu s Sevnico. »Priključek na novo hitro cesto želimo bližje Sevnici,« pravi sevnjski župan in poslanec v državnem zboru Kristijan Janc. V Sevnici bi se najraje videli, da bi se bodoča hitra cesta na avtocesto Ljubljana-Obrežje priključila pri Trebnjem, s čimer bi si zagotovili najhitrejšo pot do Ljubljane. Za priključek na tretjo razvojno os pa navijajo tudi v trebanjski občini.

Belokranjska dilema - Metlika ali Vinica

Na drugi polovici južnega kraka nove povezave sever-jug, v Beli krajini, take enotnosti kot v Posavju in Trebnjem ni. Študija, ki jo je leta 2001 izdelal Acer, predvideva izgradnjo nove ceste med Novim mestom in Metliko s predorom prek Gorjancev. »Še do volitev je bilo stališče treh belokranjskih občin usklajeno, in sicer, da se zgradi nova cesta do mejnega prehoda v Metliki, ob tem pa se poskrbi za ustrezno povezavo do Semiča, Črnomlja in naprej proti mejnemu prehodu v Vinici. Zdaj pa se v Črnomlju in Semiču pojavljajo predlogi, da bi nova cesta zaobšla Metliko in se usmerila proti Vinici,« pravi župan Metlike Slavko Dragovan.

Glavni argument za cesto proti Vinici je bližina avtoceste Zagreb-Reka, kamor se je moč priključiti v Bosiljevem, vsega nekaj kilometrov po mejnem prehodu. A kot zagotavlja Dragovan, bo hrvaška stran v prihodnjih nekaj letih zgradila novo hitro cesto Jurovski Brod-Karlovac, ki bo povezovala mejni prehod v Metliki s karlovaško obvoznico. Poleg tega prehod v Metliki na dan prečka osemkrat več avtomobilov kot v Vinici.

»Slovenija ima svoje avtocestno križišče v Ljubljani, Hrvaška pa v Bosiljevem. Hrvati prav gotovo nimajo namena graditi 30 kilometrov ceste do Metlike, saj tam čez nekaj let ne bo več meje. Ob tem bi, če bi šla ta cesta res le na Metliko, 80 odstotkov Bele krajine ostalo brez kvalitetne cestne povezave,« na drugi strani opozarja semiški župan Ivan Bukovec, ki namesto obstoječe predlaga dve novi varianti. Po eni bi cesto med Novim mestom in Belo krajino gradili ob železniški progi prek Uršnih sel, s čimer bi se izognili tudi gradnji predora pod Gorjanci, po drugi pa bi belokranjska hitra cesta prek Gorjancev pri Jugorju zavila proti Semiču ter nadaljevala pot proti Črnomlju in Vinici.

Novo mesto od vertikale pričakuje obvoznico

Za Novo mesto je nova cestna os sever-jug pomembna predvsem zaradi tega, ker bi dolenjska prestolnica ne glede na to, katera varianta proti Beli krajini bo na koncu izbrana, z novo hitro cesto pridobila del mestne obvoznice. Z varianto prek Uršnih sel zahodno, z varianto prek Gorjancev pa vzhodno. Prav zadnja pa bi rešila cel kup prometnih težav, ki se v bližnji prihodnosti obetajo Novemu mestu. Kot namreč že nekaj časa opozarja novomeški župan Boštjan Kovačič, bo z dokončanjem investicij v Krki in Revozu v Novo mesto dnevno zapeljalo kar 400 tovornjakov več kot danes, z novo cesto proti Metliki pa bi uredili tudi odcepe proti dvema velikima novomeškima tovarnoma in razbremenili mestni promet.

In vendar govorijo!

Uroš Lubej, foto: Boštjan Pucelj

Jeseni 2002 smo občanke in občani izvolili 33 najbolj vrlih žena in moških naše občine, ki nas zdaj že poltretje leto zastopajo na sejah občinskega sveta. Seje občinskega sveta so v sejni sobi »nove« občine, kjer je ravno toliko prostora, da se vanj stlačijo župan, podžupani, občinski svetniki, člani občinske uprave, vabljeni gostje in novinarji. Skorajda se ne zgodi, da bi se tam pojavil kakšen občan, ki bi neposredno preverjal, ali dame in gospodje v resnici opravljajo svoj posel tako, kot so obljubljali na volitvah.

»Količina« govorjenja na sejah občinskega sveta seveda ni najbolj ustrezno merilo za spremljanje kvalitete dela posameznih občinskih svetnikov, nekaj pa vendarle pove o tem, kako resno naši zastopniki jemljejo svoje poslanstvo. Konec koncev pa so svetniki za svoje delo (in prav tako za nedelo) plačani, tako da lahko davkoplačevalci od njih upravičeno pričakujemo določeno aktivnost in ne zgolj dvigovanje rok.

Na podlagi uradnih zapisnikov sej občinskega sveta smo tako prešteli, kolikokrat so posamezni občinski svetniki na sejah občinskega sveta aktivno sodelovali v razpravah oziroma dajali svetniška vprašanja in pobude. Upoštevali smo vse seje, katerih uradni zapisniki so dostopni tudi na občinskih spletnih straneh: od decembra 2002 do februarja 2005.

Najbolj zanimivi so seveda ekstremi. Predstavniki Liste za Dolenjsko Tadej Kapš se v vsem svojem dotedanjem mandatu ni oglasil niti enkrat! Bolj »dejaven« je član SNS Matjaž Engel, ki je stališča svoje stranke v občinskem svetu v malo manj kot treh letih predstavil - enkrat samkrat. Podobno molčeči so Mira Retelj, Anton Deželan (oba LDS), Marjan Gorenc (SLS) in Rafko Krizman (Športna lista). Poleg SNS so najbolj molčeča stranka v občinskem svetu prav gotovo Socialni demokrati, saj sta se svetnika Plut in Perhaj vse skupaj oglasila le devetkrat. Na dnu lestvice najdemo tudi Miloša Dularja, Martino Vrhovnik (SLS) in Adolfa Zupana. Kar 13 novomeških občinskih svetnikov se je na 19 sejah občinskega sveta oglasilo manj kot desetkrat in le 11 svetnikov je govorilo več kot 20-krat.

Najbolj govorni svetnik je z veliko prednostjo Franci Koncilija, ki je razpravljal oziroma podajal pobude kar 146-krat. Na ne ravno rožnate razmere znotraj novomeške LDS pa tudi med to stranko in županom kaže inflacija posegov, ki jih v občinskem svetu opravi Sašo Stojanovič (LDS), ki se je oglasil 67-krat. Sledita Metka Stupar (Lista F. Koncilije) in Leopold Kolenc (NSi).

Ko primerjamo posamezne stranke in liste med seboj, ugotovimo, da je daleč najbolj dejavna Lista Francija Koncilije (225 posegov), sledi LDS (124), NSi (65), Lista za Dolenjsko (64), SDS (48), Društvo Novo mesto (46), SLS (26), romski svetnik (20), SMS (16), SD (9), Športna lista (8), na zadnjem mestu pa je trdno zasidrana SNS (1).

Zmagovalec in poraženec tokratne Parkove lestvice.

Občinski svetnik	Število razprav, pobud in vprašanj
1. Franci Koncilija (Lista F. Koncilije)	146
2. Sašo Stojanovič Borštnar (LDS)	67
3. Leopold Kolenc (NSi)	46
4. Metka Stupar (Lista F. Koncilije)	42
5. Anton Škerlj (Društvo Novo mesto)	31
6. Franci Kek (Lista za Dolenjsko)	28
6. Jožefa Škof (Lista F. Koncilije)	28
8. Vid Meršol (SDS)	25
9. Gregor Macedoni (Lista za Dolenjsko)	24
10. Ivan Grill (SDS)	23
11. Alojz Turk (SLS)	21
12. Roman Tašič (romski predstavnik)	20
13. Ana Bilbija (Desus)	19
13. Alojz Zupančič (NSi)	19
15. Boris Dular (LDS)	18
16. Irena Čengija Peterlin (SMS)	16
17. Marjan Moškoni (Društvo Novo mesto)	15
18. Borut Novak (LDS)	14
19. Jože Kukec (LDS)	13
20. Rober Judež (Lista za Dolenjsko)	12
21. Adolf Zupan	9
21. Feliks Strmole (Lista F. Koncilije)	9
23. Rafko Krizman (Športna lista)	8
24. Miloš Dular	7
25. Anton Deželan (LDS)	5
25. Alojzij Muhič (LDS)	5
25. Franc Plut (SD)	5
28. Igor Perhaj (SD)	4
28. Martina Vrhovnik (SLS)	4
30. Mira Retelj (LDS)	2
31. Marjan Gorenc (SLS)	1
31. Matjaž Engel	1
33. Tadej Kapš (Lista za Dolenjsko)	0

Nevarne garaže v neposredni bližini vrtca

Na občinski zemlji v neposredni bližini vrtca Kekec na Smrečnikovi ulici so brez dovoljenj postavljeni garažni objekti, ki so v zelo slabem stanju in so po mnenju vzgojiteljic vrtca Kekec nevarni tudi za zdravje otrok. Poleg garaž je namreč otroško igrišče. Upajo, da bo občina prisluhnila njihovim zahtevam in odstranila nevarne objekte, ki so tako ali tako večinoma že zapuščeni.

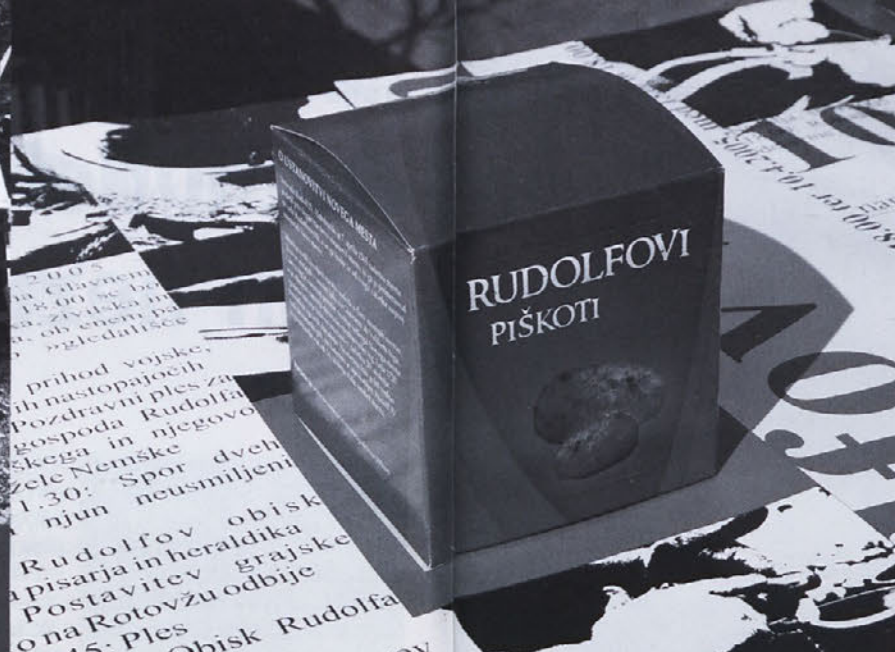
“Okrasje” novomeške knjižnice

Tokratno črno packo so si zaslužili odgovorni v Knjižnici Mirana Jarca, ki jo že več kot leto dni krasijo gradbeni odri. (Foto: Tina Dovič)

Kontejner ob reki Krki

Prav tako se do okolja nemarno obnašajo v Klubu za podvodne aktivnosti, ki so na občinski zemlji brez soglasja občine postavili kontejner, ki tja ne sodi. Črna packa je na Loki tik ob reki Krki oziroma ob župančičevem sprehajališču.

Turistična popestritev Novega mesta

Novomeške sladkosti

Uroš Lubej

Mestna občina Novo mesto v sodelovanju z Društvom Naprej Nazaj in Srednjo šolo za gostinstvo in turizem pripravlja projekt Novomeške sladkosti, ki ima hkrati turistično in kulinarčno vrednost. Piškoti, poimenovani po Rudolfu IV., so ponekod že v prodaji, pogosto pa jih delijo tudi na raznih prireditvah, ki jih na Glavnem trgu organizira Društvo Naprej Nazaj. Načrtuje se še priprava novih sladkosti, in sicer »Trdinovih klobučkov« in »Julijinih srčkov«. Mestna občina s partnerji usklajuje podobe novih sladkarij, recepte zanje, podobo emalže in način trženja.

Sicer pa Mestna občina vodi še nekatere aktivnosti, s katerimi želijo obogatiti turistično ponudbo mesta. V sodelovanju z arhitektom Petrom Simičem in zavodom za kulturno dediščino (ZVKD) pripravljajo napisne tablice oziroma panoje, s katerimi želijo označiti kulturne spomenike v mestu. Za deva zaenkrat stoji na ZVKD-ju, kjer morajo pripraviti napise za na tablice.

Mestna občina je pričela tudi s pripravo

novih turističnih razglednic mesta. Letos so tako angažirali tri znane novomeške fotografe, Zvoneta Pelka, Boruta Peterlina in Toma Mežana. Do konca leta nameravajo izdati 11 razglednic. Na razglednicah bodo motivi najbolj zanimivih elementov mesta, in sicer Rotovž, Glavni trg, Breg, cerkeve, reka Krka, Gorjanci itd.

Mnogi občani in turisti so na Mestno občino že naslovili pobudo, da se Turistično informacijski center preseli na Glavni trg, tako da občina išče primerno lokacijo. Drugi velik problem, na katerega občino že dolgo opozarja Turistična zveza Slovenije, pa je v tem, da mesto nima urejenega usmerjevalnega sistema, ki obiskovalce ustrezno vodil do zelenih destinacij v mestu (muzeji, galerije, mestno jedro, bolnica, občina itd.). Občina je sicer že izvedla razpis, vendar koncesionar, podjetje Promedia, zaenkrat ni realiziral dogovorjenega, tako da morda prišlo do izbire novega koncesionarja.

Urejanje plovbe po rjavi lepotic

Kosilo na ladjici po Krki

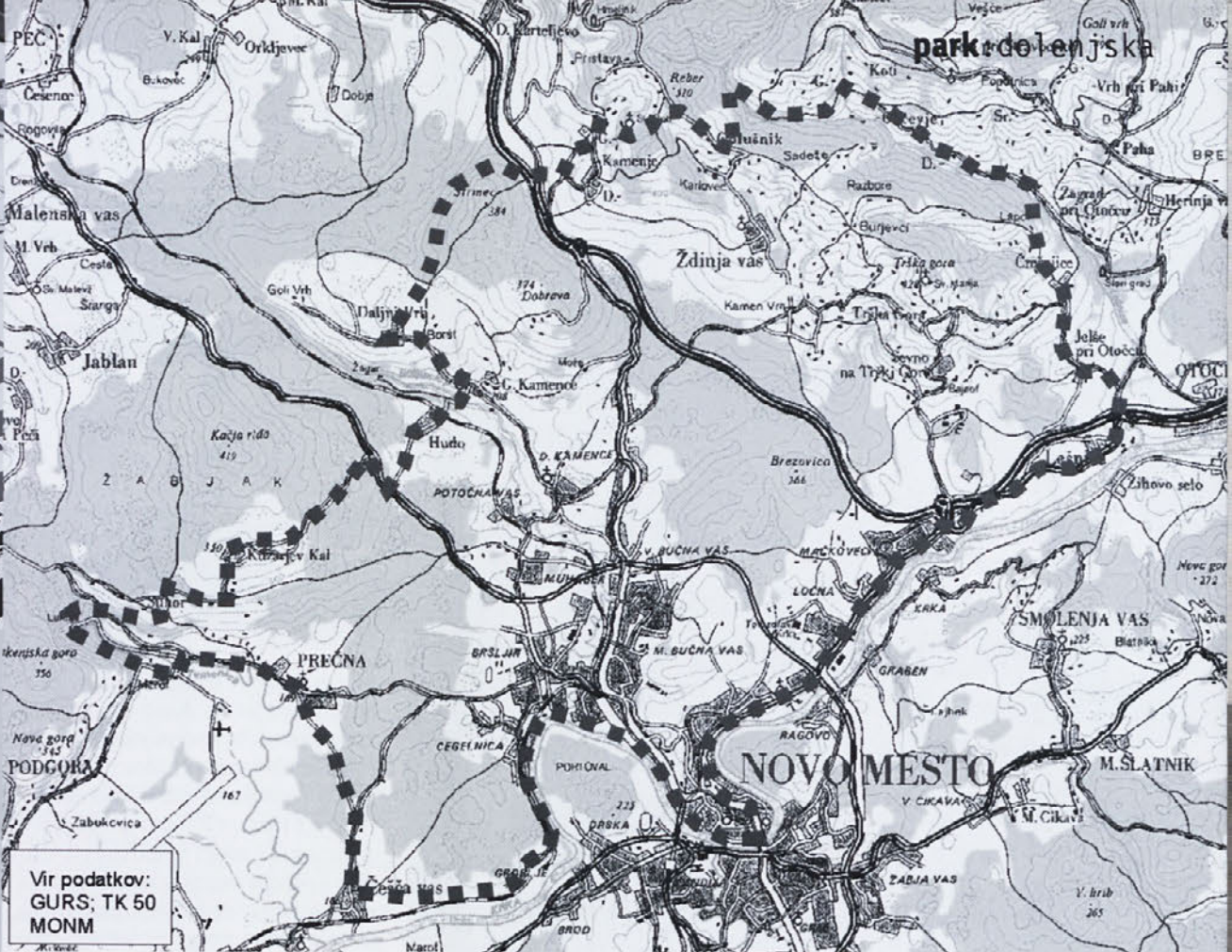
Uroš Lubej

Inštitut za vodo RS je na zahtevo ministrstva za okolje in prostor ter na pobudo Mestne občine Novo mesto v teh dneh zaključil pripravo strokovne podlage za ureditev plovbnega območja na reki Krki za plovila na motorni pogon. Mestna občina preučuje možnost popestritve turistične ponudbe mesta, prav tako pa so določen interes izkazali nekateri gostinski ponudniki, ki želijo razširiti svojo ponudbo s »plavajočimi restavracijami«.

Zdaj je na vrsti slovenska vlada, ki je sicer zaskrbljena nad neurejenostjo plovnih režimov v Sloveniji in namerava novomeški

primer postaviti kot vzorčni primer urejanja plovbe v mestih. Po uredbi vlade bo na potezi novomeški občinski svet, ki mora sprejeti svoj odlok o izvajanju plovbe in določiti koncesionarja.

Po priporočilu republiškega inštituta za vodo bo plovno območje najverjetneje opredeljeno od Seidlovega mlina do jezja pri Volavčah. Dolžina bo 7 km, dovoljena hitrost plovbe pa 5 km na uro. Pri tem bodo delno omejili plovni režim zaradi zahtev naravovarstvenikov, ki jih skrbi vpliv plovbe na ribja brstišča in gnezdenje ptic.

Rudolfova pot

Največji stadion na svetu

Uroš Lubej

Ljubljančani se radi pohvalijo, da imajo največji stadion na svetu, namreč svojo 32 km dolgo pohodniško pot, imenovano tudi Pot spominov in tovarištva. No, kot kaže jih bomo provincialci prehiteli, saj Mestna občina Novo mesto v teh dneh začrtuje traso nove pohodniške poti. Pešpot, ki nosi delovno ime »Rudolfova pešpot« bo dolga od 30 do 40 km, potekala pa bo (kolikor bo to mogoče) po meji pomerija Rudolfskerta, se pravi območja, ki je spadalo pod tedanjo sodnijsko oblast tedanjega Novega mesta.

Pomerij našega mesta je bil že za časa Rudolfa IV. opredeljen takole: »/.../ do vode, ki se imenuje Prečna (danes tudi Temenica) in od izvira Prečne do Luknje in okoli vsega hriba, ki se imenuje Kal, in zgoraj okrog do meja pod Strmcem okoli do mejnikov, ki potegnejo mejo navzgor v Zdinji vasi in k dvema dvoroma na hribu do potoka, ki tam teče na Zgornjim Grčevjem po zemljišču tja med Starim gradom in Češnjicami v Krko pod mestom Rudolfovim.« Mestni očetje so imeli v starih časih navado, da so mestni pomerij vsako leto objahal in pri vsakem mejniku ustrelili s puško, da bi pokazali okoliškim graščakom, kdo je tukaj gospodar. Današnji pohodnik bo tako deležen zgodovinskega in kulturno-naravnega navdiha, saj bo obredel okoliške gradove Luknja, Hmeljnik in Stari Grad, izvir Temenice, vinogradna območja itd.

Mestna občina je k sodelovanju v projekt pritegnila Dolenjski muzej, zgodovinski arhiv, zavod za gozdove in planinsko društvo. K sodelovanju nameravajo pritegniti tudi gostinske ponudnike, ki se nahajajo ob poti. Po določitvi bo sledila označitev trase v prostoru in priprava zgbanke o Rudolfovi poti. Rudolfova pot bo v celoto povezala že obstoječe poti, občina pa namerava v prihodnosti urediti tiste dele poti, ki so v slabšem stanju.

Popravek

Komu plačujemo račune: 20 največjih dobaviteljev

Park, št. 7, april 2005

V prejšnji številki Parka je bil v članku Borisa Blaizea 20 največjih dobaviteljev objavljen seznam 20 največjih dobaviteljev Mestne občine Novo mesto. V članku je bil naveden podatek, da je Mestna občina Novo mesto v letu 2004 za javni mestni avtobusni prevoz namenila 163 milijonov tolarjev. Judita Pirc iz Kabinet župana Mestne občine Novo mesto nas je opozorila, da podatek ne drži, saj so v tem znesku poleg subvencije mestnemu potniškemu prometu všteti tudi pogodbeni prevozi osnovnošolskih otrok, mesečne vozovnice za prevoz v šolo v primestnem prometu (tam, kjer se pogodbeni prevozi ne splačajo), subvencija mesečnih vozovnic v mestnem prometu za OŠ Grm ter plačilo primankljaja za leto 2003 in poračun za leto 2002.

Uredništvo Parka

Prenova stare porodnišnice

Zakaj so mi podrli rojstno hišo?

Mitja Simič, foto: Mitja Simič, Boštjan Pucelj

Z obnovo starih stavb je križ. To vedo povedati vsi – lastniki, investitorji, načrtovalci, izvajalci, tehnologi in tudi tisti, ki vse skupaj opazujejo le od daleč. Finančni strokovnjaki za investicije v večini primerov znajo izračunati, da je mnogo ceneje postaviti novo stavbo, prilagojeno novim potrebam, kot pa se mučiti z obnovo stare, ki je grajena za povsem neke druge čase in neko drugo namembnost. Zaplete pa se, ko za določene stavbe ugotovimo, da njihovo vrednost ne predstavljajo samo vanje vgrajeni gradbeni material in oprema, ampak da predstavljajo nekaj več – v zgodovinskem, umetnostnem, simbolnem, narodnostnem, civilizacijskem, humanističnem ali še kakšnem drugem pogledu, kar pomeni, da so pomembne za kulturno izročilo naroda, skratka, da predstavljajo kulturno dediščino.

V Novem mestu se s hitro prenovo objektov kulturne dediščine ne moremo ravno pretirano pohvaliti. Občinski oblastniki so v zadnjih letih sicer pokazali določeno voljo

ženske bolnišnice in porodnišnice za potrebe Upravne enote Novo mesto in inšpekcijskih služb, smo vsi mislili, da bo ta stavba končno doživela obnovo, kakršno si zasluži. Za razliko od občine in njenega proračuna, podprtega z vedno podhranjenimi sredstvi iz kulturnega ministrstva (na katerih je v pretežni meri slonela dozodajšnja obnova kulturne dediščine), predstavlja državna uprava mnogo močnejšega investitorja, ki bi moral biti vreden zaupanja. Z veliko pompa so predstavniki Upravne enote Novo mesto skupaj s predstavniki investitorja (servis skupnih služb vlade - zdaj v sestavi ministrstva za javno upravo) in izvajalcev (CGP in IMOS) obelodanili, kako bodo propadajočo porodnišnico obnovili – torej ohranili kot stavbo, predvsem njeno zunanost, notranjost pa prilagodili novi namembnosti. (porušili naj bi le njen manjši del - oddelek "Otorine", ki je bil prizidan kasneje in je bil moteč) ter zaradi dotrajnosti zamenjali ostrešje.

Lokacija ženske bolnišnice je izredno izpostavljena in zaznamuje značilno zahodno fasado starega mestnega jedra s Šancami in Kapitljem na vrhu. Njena stoletna prisotnost na tem mestu je Novomeščanom že zlezla pod kožo in težko bi si na tem mestu predstavljali npr. moderen plastičen objekt v stilu Planeta Tuš. Zato je bila dogovorjena in obelodanjena rešitev na tem mestu za večino Novomeščanov kar nekako pomirjujoča.

Pred kratkim pa smo Novomeščani lahko presenečeni opazili, da nam je počasi iz te vedute izpadla velika večina stavbe stare ženske bolnišnice in da tam zdaj štrli v zrak le novi del. Kako je to mogoče? So nas spet

nategnili? Je to obnova? Kako to, da za deli, ki so v nasprotju z javno predstavljenimi načrti, stoji ravno tisti, ki bi moral skrbeti za red in zakonitost v državi – torej državna uprava. Pa takšen odklon od uradne predstavitve bi človek pričakoval javno obravnavo, vključitev strokovne javnosti ali vsaj jasno seznanitev javnosti z razlogi, ki so pripeljali do rušenja. Pa ni bilo nič od tega. Ali je obstoj te stavbe za mesto res tako zelo postranska zadeva?

Stavba ženske bolnišnice (obsežna avstrogrška neoklasicistična zgradba iz leta 1905), ki ni uspela cela dočakati svoje stoletnice, dejansko ni bila ravno največji arhitekturni biser Novega mesta in tudi ni bila nikoli uradno razglašena za kulturni spomenik. Vendar pa je bila to vse prej kot navadna stavba, predvsem zaradi svoje pomembne vsebine in življenja, ki se je dobesedno porajalo v njej. Simbolizira civilizacijski mejnik glede možnosti nudenja kakovostne medicinske oskrbe ženskam na Dolenjskem. Tu so seveda še desetine tisočev ljudi, ki so se tu rodili - med njimi tudi za Novo mesto, Dolenjsko in celotno Slovenijo izredno pomembne osebnosti. Zdaj ko je od porodnišnice ostalo le nekaj bednih ostankov oboda pritličja, ne bomo mogli nikoli več reči: "Za temi zidovi so se rodili...", ker teh zidov praktično ni več. Mogoče gre res samo za drobec sentimentalnosti, ampak original je vendarle original in replika bo vedno zgolj replika. V svetu likovne umetnosti je to popolnoma jasno in tudi finančno ovrednoteno, pri stavbah pa tega očitno še ne razumemo, pa čeprav je tu razlika zaradi tisoče človeških zgodb in

usod, ki so bile ujete v te zidove, še toliko večja.

Menda je ženska bolnišnica "padla" zaradi slabega stanja zidov, ki naj bi med to zimo (brez strehe) še dodatno prepereli, tako da naj bi postali nevarni. Težave naj bi bile tudi s temelji in geomehanskim stanjem temeljnih tal. In ko gre enkrat za statiko objekta in za varnost ljudi, je tudi spomeniška služba potisnjena v kot. Lahko torej verjamemo, da so vsa dela legalna in tudi iz gradbeniškega vidika strokovno dovolj utemeljena. Vendar pa - zakaj se predstavi eno, potem pa se brez dodatnih pojasnil javnosti dela nekaj drugega? Človek potem dobi vtis, kot da je investitor ves čas držal figo v žepu in da je le čakal na priložnost, da si olajša gradnjo z rušenjem. Prav bi torej bilo, da bi javnost uradno izvedela, zakaj je ženska bolnišnica morala pasti. Predvsem pa bi morali biti v prihodnosti pri tovrstnih posegih bolj pozorni, sicer bomo s takšnimi "prenovami" počasi izgubili vse pomembnejše stavbe v mestu.

Ampak zdaj je, kar je - in poti nazaj ni. Upamo lahko le, da bo vsaj replika čim bolj kakovostna in da ne bo novih "presenečenj" pri podiranju za enkrat še stoječih dreves okoli ostankov bolnišnice. Sicer je upravna enota že v fazi priprave dokumentacije uspela parkovno površino med bolnišnico in pošto nameniti za lastno parkirišče, z izgovorom, da je bila ta površina itak vedno zane-marjena (kar je res) in da bodo nova parkirišča lepo uredili. Pričakujemo, da bo vsaj to res in da bo novi objekt z urejeno okolico lahko spet kvalitetno služil mestu. Preseneča pa, da mestna občina v okviru novelacije loka-cijskega načrta za Novi trg razmišlja tudi o izgradnji večjih parkirnih površin na brežini med to stavbo in igriščem na Loki. Očitno je nekdo ugotovil, da so potrebni bolj drastični posegi, ki bi končno izbili zatohlega historičnega duha iz podobe tega dela mesta. Domišljije načrtovalcem očitno ne zmanjka. Zakaj se tega nekako ne znam prav veseliti?

Konec dobe poceni nafte

Marko Kovač, foto: Boštjan Pucelj

Trenutno je nafta glavni vir energije za svetovno gospodarstvo. Napovedi ocenjujejo, da jo je preostalo za 40 do 60 let, v primeru, da začnemo izkoriščati še nafto, shranjeno v pesku in globokih morjih, pa še za nekaj desetletij več. Pri tem pa se večkrat pozablja dejstvo, da bodo v trenutku, ko bo povpraševanje večje od ponudbe, cene začele rasti, temu pa bodo sledile spremembe v gospodarskem in družbenem sistemu. Kmetijstvo, ki temelji na nafti, je odgovorno za svetovno eksplozijo prebivalstva iz 1 milijarde na začetku prejšnjega stoletja na 6,3 milijarde v začetku 21. stoletja. Nafta je omogočila: umetna gnojila, pesticide, traktorje, sisteme za shranjevanje živil, kot so hladilniki in transport živil. Nafta je tudi »odgovorna« za razvoj medicine in farmacije v zadnjih 150 letih, od fitofarmaceutskih sredstev do bolnišnične infrastrukture. Smo na točki, kjer poraba po hrani/nafti še vedno raste, medtem ko možnosti, da jo proizvajamo, začinjajo upadati. In 7 milijard ljudi bo brez glavnega pogonskega sredstva. Smo v času velikih sprememb, ki bo močno izzvalo človeštvo, naj spremeni svoje navade. Prelom se bo po optimističnemu scenariju zgodil do leta 2020, po nekaterih ocenah pa se dogaja že v tem trenutku oz. je leto 2005 zadnje leto poceni nafte. Najverjetneje se bo zgodil do leta 2007. To bo vodilo v izrazite izpade nafte po celem svetu v obdobju 2008 – 2012. Vsekakor narašča poraba hitreje, kot pa odkrijejo nove vrtnje; danes porabimo od 4 do 5 sodčkov nafte v času, ko odkrijemo 1 nov sodček nafte. Nekaj generacij nazaj smo porabili 1 sod nafte za vrtnje, črpanje in distribucijo 100 sodov načrpane nafte, danes se je to razmerje spustilo že pod 10. Najboljša možna ocena predvideva, da je svetovni maksimum črpanja nafte samo od 1 do 3 odstotke večji od trenutne porabe. V zgodovini se je pokazalo, da ko se svetovna dnevna produkcija nafte približa dnevni porabi, cene bistveno narastejo. Zadostuje že primanjkljaj od 10 do 15% nafte glede na potrebe gospodarstva in celoten sistem se zruši. Vendar že manjši primanjkljaji (5%) botrujejo k nekajkratnemu povišanju cen nafte, čemur smo bili priča v 70. letih v obdobju naftne krize.

Hubbertov prelom

V 40. letih prejšnjega stoletja je naftni geolog M. K. Hubbert opazoval potek črpanja nafte iz

naftnega polja. Opazil je, da dnevna produkcija nafte v odvisnosti od časa sledi zvončasti krivulji. To pomeni, da nekaj let po tem, ko je naftno polje odkrito, celotna dnevna produkcija naftnega polja raste, ker je več vrtin izvrtanih. Ko je načrtane približno polovica nafte, ki je v naftnem polju, začne produkcija upadati. Pri tem se povečujejo stroški črpanja nafte in zmanjša se energetska učinkovitost. Ko gre kapaciteta naftnega polja h koncu, je potrebno za črpanje v vrtno vbizgavati ali vodo ali dušik ali pa nafto segregati, da postane bolj tekoča. Temu pojavu pravimo Hubbertov prelom. Leta 1956 je napovedal, da se bo v ZDA zgodil prelom čez 14 let, in takrat se je tudi zgodil. Danes je proizvodnja nafte v ZDA za 40% manjša, kot je bila na prelomni točki 1970. Ko se bo Hubbertov prelom zgodil na svetovni ravni, bo vsak dan na voljo manj nafte in vsak načrpan sod bo dražji od prejšnjega, čeprav bo v zemlji še polovica vseh rezerv. Napovedi so, da ko preidemo vrhno točko proizvodnje nafte, se bo začela zmanjševati količina načrpane nafte za 3 do 6% na leto, medtem ko bo poraba še naprej naraščala od 1 do 4 odstotkov. Temu lahko sledi padec, kot nekateri pravijo, v »postindustrijsko kameno dobo«. Vsakogar, ki se zaveda absurdnosti trajne gospodarske rasti na omejeno velikem planetu, ta članek ne bo presenetil.

Odvisnost od nafte

Nafta danes potrebujemo za delovanje celotnega stroja družbe. Nafta predstavlja 40% vse primarne energije in 90% energije, ki jo porabimo pri prevozu. Fizikalna in kemijska mnogostranskost nafte, v kombinaciji z visoko energijsko gostoto (višja je od vseh znanih virov energije), so dejavniki, zaradi katere je nafta težko zamenljiva z alternativnimi viri energije. Sod nafte vsebuje energije za 25 tisoč ur človeškega dela (12 let). Prebivalec ZDA pa povprečno porabi več kot 20 sodov nafte na leto, torej za 240 let fizičnega dela.

Pomanjkanje nafte bo vplivalo v glavnem na tri področja civilizacije: preskrba s hrano, transport in ogrevanje. Najhuje bodo posledice pri proizvodnji hrane. Danes je industrijsko kmetijstvo postalo izredno energijsko potratno in odvisno od naftnih derivatov; 10 kalorij nafte se porabi za eno kalorijo hrane. Nafta se rabi za delovanje mehanizacije in proizvodnjo pesticidov in umetnih gnojil. Ko bo

začelo primanjkovati nafte in s tem tudi pesticidov in umetnih gnojil, se lahko kmetijstvo v roku od 3 do 5 let preusmeri v biološko in predeluje takšne količine na hektar kot industrijsko, kar so pokazali določeni modeli v ZDA in primer Kube, ki je od začetka 90. let izgubila večino svojega uvoza poceni nafte iz Rusije. Biološki način kmetovanja prinaša trojno korist: čistejše okolje, kvalitetnejšo in zdravo hrano ter več delovnih mest.

Ves transport, ki poteka po cestah, zraku in vodi, zahteva nafto. Večina izdelkov je izdelana oz. je v embalaži iz plastike in umetnih mas, ki so 95% iz nafte. Računalnik, npr., potrebuje za izdelavo količino nafte, ki je desetkrat težja od teže računalnika. Medicina in farmacevtska industrija potrebuje nafto, prav tako industrija oblačil. Vse električne naprave – vključno s sončnimi celicami in vetrnimi elektrarnami – uporabljajo srebro, baker, platino in ostale kovine, ki so odkrite, izkopane, transportirane in vzdrževane z energijo nafte. Jedrska energija potrebuje uran, ki je tudi odkrit, izkopan, predelan in transportiran s pomočjo naprav, ki pijejo nafto. Prav tako za samo izgradnjo in vzdrževanje elektrarne potrebujemo velike količine nafte. Po vedano drugače: nafta ni samo vir energije in materialov; je predpogoj za vse ostale vire: vodo, hrano, zdravila, jeklo, beton in tudi alternative nafte (premog, uran, obnovljivi viri).

Alternativni viri

Pri tem se moramo vprašati tudi o alternativnih virih energije. Obstajajo, vendar težko ustrezajo potrebam, ki jih zahtevata današnji denarni, industrijski, ekonomski sistem in način življenja. Vodik je pogosto citirano zdravilo za pomanjkanje nafte. Vendar se moramo zavedati, da vodik nikoli ne bo primarni vir energije, ampak le prenašalec energije in s tem energetski porabnik. Da bi zadostili potrebam po energiji, ki jo porabi transport, ki se danes napaja z nafto, bi morali zgraditi 20 000 jedrskih elektrarn. Kar pomeni, da bi morali povečati proizvodnjo urana za 140-krat. Takšno potrebo bi težko zadostili, da ne govorimo o tem, da je tudi uran omejen vir. Jedrska energija nas ne bo rešila v prihajajočih časih. Rešitev je energetska skromnejše življenje.

Še o premogu: nekateri navajajo, da je premoga za od 250 do 500 let pri današnji porabi. Ko pa bo nafto vse težje in težje najti in bomo spet povečali porabo premoga, ga bo ostalo na zalogi le za 70 let, in to z resnimi okoljskimi posledicami.

Solarna, vetrna energija in biomasa bi lahko zadostili potrebe moderne družbe le, če bi drastično zmanjšali porabo energije. Za to bi bilo potrebno:

- zmanjšati potovanja z letalom,
- spremeniti način gradnje in ogrevanja,
- prestrukturirati mesta, da ne bi bilo potrebe po dnevni vožnji z avtom,
- prehranjevati se z lokalno in sezonsko hrano,
- ukiniti sintetična dušikova gnojila in pesticide,
- preiti na vegansko dieto (ki porabi vsaj 10 krat manj energije),
- bistveno reducirati električno porabo energije.

Zakaj se o prihajajoči krizi ne govori?

Busheva administracija in naftne korporacije se zavedajo situacije. Javnost ni obveščena o resničnosti preloma v porabi nafte zaradi globalnih vojsk in korporacijskih interesov, ki želijo manipulirati krizo, da bi obdržali kontrolo. Naftna podjetja ne želijo, da se kritična situacija razve. Lani avgusta je Shell plačal 150 milijonov dolarjev kazni, ker je napolnil svoje rezerve za 4,5 milijarde sodčkov. Shell je tretja največja naftna družba in petina njihovih rezerv je bila laž, ki so jo širili zaradi cene njihovih delnic na borzi.

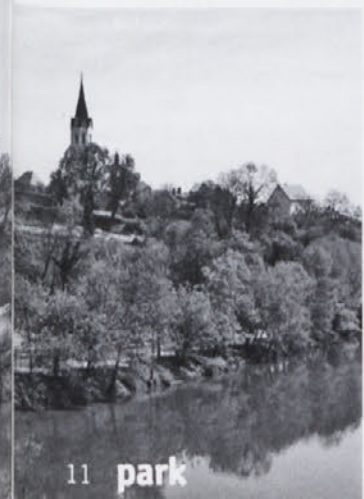
Nafta je bila z nami celo življenje. Omogočila je razvitemu svetu, še posebej srednjemu razredu, relativno udobno življenje. Zato se zdi, da večina ljudi ni pripravljena se soočiti z resnico, da imata današnja gospodarska rast in način življenja omejitve, da smo porabili polovico svetovnih naftnih zalog v času enega človeškega življenja, da se bo potrebno v prihajajočih letih odreči določenemu delu udobja, spremeniti način življenja, da bo potrebno za nekatere stvari odšteti veliko višjo vsoto denarja in da nekatere stvari ne bodo več dosegljive.

Pomanjkanje nafte bo bistveno spremenilo človeško civilizacijo v bolj lokalno, manj energetsko potratno ter trajnostno družbo.

Prej ...

... potem.

»Vohonovce«, mesto ovaduhov in nevoščljivcev

Marijan Dovič, foto: Boštjan Pucelj

Sloviti pripovednik Janez Trdina (1830-1905) je v Novo mesto prišel leta 1867 kot sedemintridesetletnik. Tu je živel, najprej v Bršljinu in pozneje na več lokacijah v starem mestnem jedru, do svoje smrti pred natanko sto leti. Okoliščine njegovega prihoda in bivanja na Dolenjskem nikakor niso nepomembne: sem je prišel kot svetovljanski intelektualec, izobražen na dunajski univerzi, poznavalec zgodovine, geografije, jezika, literature; kot nasilno upokojeni profesor z minimalno pokojnino, ki pa mu je vendarle omogočila, da preživi in da opazuje svet okoli sebe s privilegirane, lahko bi rekli aristokratskega položaja – v preobilju prostega časa. Trdina se je v spore s šolskimi oblastmi na Reki, kjer je nazadnje predaval, zapletel zaradi neukrotljive nacionalistične agitacije: ves čas, ne glede na to, ali je pisal, predaval ali politiziral v krčmi, je glasno in agresivno zastopal slovenstvo. Ta strast ga je vodila celo življenje, tako v fiktivni zgodbi kot v zgodovinski razpravi, tako kot v političnem življenju tudi v privatnih beležnicah.

Zakaj se je Trdina odločil za Novo mesto, ki ga je – velik častilec Prešerna – pred leti sicer že obiskal, menda le zato, da bi videl Primičevo Julijo, poročeno semkaj? Eden od razlogov utegne biti cenejše življenje v provinci, drugi vabilo reškega gospodarja Florijana Virka, poglaviti morabit ta, da si je tu obetal preučiti »narodno

si ga privoščil, pa komaj štiri tedne. Ta izkušnja me je uverila, da je dobro vino jako hasnovito za bolnika. Od takrat ga popijem, če sem bolan, vsak dan po pol litra, kar mi prav dobro tekne.« O značaju Dolenjcev si je bil dokaj na jasnem: »Zares čuden je dolenjski svet, netrden, nestanovit, negotov, skrivnost, zvijačen in značaj ljudi je enak svetu.« Trdine dolenjska metropola ni toliko prevzela, da ne bi videl njenih velikih in težkih pomanjklivosti: »Male ulice hrapave, nečedne, cerkli mački, sneg se ne spravlja drevje posadi, zanemari in deloma zopet poruže, sneg spravlja se neredno, vodnjak silno drag malo koristi. V mnogih strahovit nered, nesnaga podrtja, ves trohlen les zelniki za Krko v naj slabšem stanju. V krčmah slaba postrežba.«

Mesto se mu je zdelo polno zavistnežev: »Zavist med rokodelci menda nikjer ni tolikšna, kakor v N. mestu. Klobučarji se n. pr. vsi eden drugemu sovražijo, dva sta si brata, ali sta si vse enako mrzka. Tako je tudi s štančarji. Bankrot očitajo si še taki, ki so bili prišli že sami na boben. In tako zlobno vohajo eden pri drugem, da zasačijo kako sleparstvo ali saj kaj takega, kar zbujata sum. O krčmarjih se že tako ve, da si zavidajo, oni so povsod enaki /.../ Hudobija je silna v N. mestu. Če si kdo opomore, vse mu zavidno (Mehori n.pr.) in preža, da mu škodi.« Tako kot do mesta je bil silno kritičen tudi do njegovih prebivalcev: »Otroci strašno

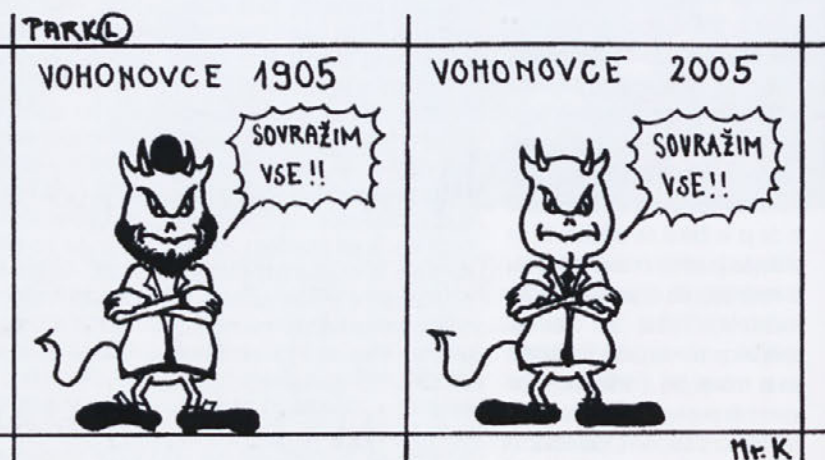
Janez Trdina o Novem mestu: »Male ulice hrapave, nečedne, cerkli mački, sneg se ne spravlja drevje posadi, zanemari in deloma zopet poruže, sneg spravlja se neredno, vodnjak silno drag malo koristi. V mnogih strahovit nered, nesnaga podrtja, ves trohlen les zelniki za Krko v naj slabšem stanju. V krčmah slaba postrežba.«

bit« v njeni nepokvarjeni različici. Kar si že bode, Trdinov literarni opus je nedvomno izjemen spomenik Dolenjski, od znamenitih *Bajk in povesti o Gorjancih do Sprehoda v Belo krajino*. O Novem mestu veliko izve mo tudi v njegovih avtobiografskih zapisih. Vse to lahko najdemo v dvanajstih obsežnih knjigah Trdinovega *Zbranega dela*, ki je v celoti izšlo kmalu po drugi svetovni vojni. V zadnji knjigi so tudi pisma prijateljem, v katerih že najdemo intimnejša opazanja o mestu in njegovih prebivalcih. Do nedavnega pa širši javnosti niso bili dostopni Trdinovi »terenski« zapiski, ki so izšli v treh knjigah pod naslovom *Podobe prednikov* šele leta 1987. V njih najdemo spektakularne, šokantne podobe, od katerih lahko tu predstavimo le nekaj »biserov«.

Trdina se je takoj aktivno vključil v življenje, najprej gostilniško: »Pazljivo sem vlekel na ušesa njih pogovore, ki so me brzo seznanili z nazori, nadlogami in željami dolenjskih kmetov.« V Novem mestu je prišel do zanimivih »medicinskih« spoznanj: »Influence, ob katerih nisem pil nič vina, so trajale po šest tednov, tiste, ob katerih sem

razvajeni, nobena jed jim ni všeč, če kolone se smejejo vsi, ali na kmetih je to ljudem všeč, še nagovarjajo jih. Ni kvantanje ni jim neugodno /.../ V mejstu se boji in ogiblje vsaki vsakega. Tesno prijateljstvo zdi se ljudem sumljivo in čudno. Opravljajo prijatelje ljuto /.../ Nesramnost v N. mestu silna. Ljudje mešajo se vedno v tuje posle, pišejo pisma ljudem, s katerimi imajo zavezo ali dotiko njihovi nasprotniki ali pa tudi prijatelji ter jih osirajo, delajo zdražbe in jim nagajajo na vse načine. Če se kdo ženi, dobiva »brezimena« pisma on in nevesta od zavidnih in samopašnih falotov in falotaric.«

Trdina je dolenjski metropoli nadel nečastno ime »Vohonovce«, ker je njene prebivalce obtožil, da vsi za vsami vohunijo: »Tatinski duh v Vohonavcah. Ker se da odtrgati, odbiti in ukrasti, se gotovo ukrade, n.pr. deske iz ograj in klopi, deske in drugi pokrovi nad kletnimi okni, kljuke, ključ, kokoši, mačke, psi, žganje z oken, lonci s cvetličami, vino če se da priti v klet /.../ Zdaj ga tukaj skoraj ni človeka kteremu bi se smelo kaj zaupati. Nagnjenje ovajati je v vseh dobah in stanovih. Pogosto čuje se od malih

dečkov: Čakaj te bom v šoli zatožil ... V mestu razun ex offo špiceljnov in uradnikov raznašajo krčmarji vse besede svojih pivcev. Se proste tercijalke se trudijo zaplesti človeka v kako polit. grajanje, da bi ga potem razglasile za nevarnega človeka puntarja in lumpa /.../ Novomeški purgarji komaj čakajo, da dobe kakega osla, ki se jim da sleči. Nmeščan namaže kogar more.«

Najbolj kritičen je bil do žensk: »Gospodične novomeške na kaj nizki stopinji više omike, rade govore po nemški ali ne vprašaj, kako! /.../ Znanje sploh, zl. geografično za smeh plitvo. Grumova gospodična n.pr. da je Egipt glavno mesto Carigrada! Še slabše so vednosti zgodovinske. Ko pretresajo gospe in gospodične politiko, treba se držati za ušesa. /.../ Glavno berilo so tem babam modni in k večjemu ilustrirani žurnali, pa še teh ni na pol ne razumejo /.../ Med mestnimi gospodičnami ni malo takih, ki popivajo zvečer brez starši z vojaki po krčmah do 9. ure in še dalje, kar je tem bolj zanimivo, ker imajo razum vojakov še druge civilne lubčke n. pr. dijakke, niže uradnike i.t.d. Take gospodične se ve da se ne brigajo dosti za roditelje in njih voljo. Kaj rade se ujeze in razsajajo in preklinjajo kakor pijani vozniki, pa saj so dostikrat res pijane.«

Naravnost alergičen je bil na ženske z Brega, posebej »tercijalke«: »Brežke žene ne delajo rade, še vode ne nosijo zlepa, po hišah imajo vendar le juho in drugo jed, sploh beračijo na vse načine /.../ Silno so pohlepne svetlih novcev, če tudi v njih ni dosti srebra /.../ Tercijalke zl. breške poseben tipus. a. strašno grde, smešne pokveke, potunjenih obrazov, hinavskih grdih oči. b. V cerkev prve, ven zadnje, še čišla rabe, opazuje kdo je v cerkvi c. se med sabo sovraže in obirajo in vendar ne more biti ena brez druge. Brežke sebenice jako zamerjajo, ako jih ktera tovarišica pusti in gre v službo /.../ Koče gnjusne, kjer bivajo i. gnezdo koz, kolere in vsake nesnage in kuge. Babe ujedljive kot psi - memo teh kolib ni varno hoditi radi zlobnih jezikov. Znanice opazujejo na vsakem koraku. Tudi iz popov

se norčujejo in jih nadzirajo ...«

Tudi do intelektualcev je bil zelo kritičen: »Surovost »inteligencije« tukajšnje kaže se na razen način. Odvetnik Putrh scal na vrata velike ceste (blizu Kresije) Lozar insultira ljudi v prodajalnici zl. narodnjake. Fuks Budimlja provocira rad na javnih krajih prepri in potem hajd tožit, tudi gospem zabavlja. Gospe zabavajo se s kvartopiristvom.« Kulturni prestiž tedanjega meščanstva se torej morda skriva edinele v gurmanizmu, ki ga Trdina – ne brez ironične distance – opisuje takole: »Meščurji tudi radi slastne drage jedila papajo, kako račico, kako žlahtno ribico, prvo ljublj. solato, karfiol. Zdi se jim velika bornost, če nimajo opoldne družga ko juho, govedino s prikuho, zraven kaj sočivja in se ve da tudi kruh in vino.«

Kljub nekaterim mračnim, »grumovskogovskim« dimenzijam dojemanja Novega mesta je iz številnih zapisov več kot očitno, da je Trdina svoje bivališče vendarle močno vzljubil, morda še bolj pa njegovo okolico. Pravzaprav se iz njegovih besedil pred nami ne oblikuje le podoba mesta in njegovih prebivalcev, ampak na malo bolj prikriti ravni tudi podoba zahtevnega, trmatega, premočrtno orientiranega moža (zgodovinar Stane Granda omenja njegovo »nergaško« plat), ki bi ostre sodbe najbrž pisal za vsako okolje. Vsekakor ostaja Trdinova podoba mesta izpred več kot sto let vznemirljiva in seveda, izpisana z mojstrov živahno pisavo, neponovljivo enkratna.

* Več o Trdini bo mogoče izvedeti v jubilejni monografiji *Janez Trdina med zgodovino, narodopisjem in literaturo*, ki jo je za Založbo Goga pripravilo enajst strokovnjakov in bo izšla v maju, in na istoimenskem simpoziju, ki bo 27. maja v KC Janeza Trdine.

Nezanimiv za Novomeščane

Aloja Vrabetič

Mestna občina Novo mesto je ena izmed večjih mestnih občin v Sloveniji, tako po številu prebivalcev in tudi po gospodarski moči. Novo mesto je geografsko umeščeno med evropski prestolnici Ljubljano in Zagreb, kar je vsekakor velika prednost pri razvoju celotnega območja, predvsem v storitvenih dejavnostih.

Že skozi zgodovino je območje današnjega mesta igralo pomembno vlogo – kot križišče trgovskih in kulturnih poti je pustilo neizbrisni pečat celotni slovenski zgodovini. Danes je v primerjavi z drugimi slovenskimi mesti gospodarsko močno, zaposlenost je visoka. Problemi, s katerimi se srečuje, so bolj ali manj lokalnega pomena. Mestna oblast oblikuje širokopotezne projekte v smeri ustanovitve četrte univerze in profesionalnega gledališča. Na prvi pogled je v našem mestu vse lepo in prav, vsa mnenja o stagnaciji mesta in otopelosti večine njegovih prebivalcev bi bili v nasprotju z obćim mnenjem le-teh. Pa vendarle me preveva občutek prav zadnjega.

Ko beremo, poslušamo ali gledamo razne lokalne medije, ki v zadnjem času vsi po vrsti poročajo v stilu ž'rač' časopisov, pravzaprav nikoli nihče ne omenja novomeškega gospodarskega giganta Revoz, kakor da se mesta in vseh, ki živimo v njem, to podjetje sploh ne tiče, kakor da ni pomembno, da prav to francosko podjetje »drži pokonci« ne le lokalno dolensko gospodarstvo, temveč v veliki meri prispeva k slovenski gospodarski uspešnosti. Še več, prav Revoz je slovenski izvozni zmagovalček že celih deset let! Od leta 1995 do 2004 je podjetje več kot podvojilo svoj izvoz, tako je v letu 2004 izvozilo za kar 197 milijard tolarjev.

O tem podjetju se je veliko govorilo in pisalo pred leti, ko naj bi izpuščal zdravju škodljive hlape iz lakirnice. Vendar je podjetje pridobilo certifikate, ki izkazujejo visoko ekološko osveščenost in disciplino. Od takrat se o Revozu v našem mestu ne govori več oziroma premalo. Pred kratkim se je sprožil plaz predvsem negativnih kritik na račun donacije, ki jo je pridobilo podjetje od slovenske vlade. Tisti, ki so temu nasprotovali, pač niso bili seznanjeni z dejstvom, da je bila novomeška tovarna že v začetni fazi zapiranja. Brez posega vlade bi se to vsekakor zgodilo, kaj bi to pomenilo za Novo mesto, se nas večina pravzaprav sploh ne zaveda.

Glede na moč in uspešnost podjetja me še toliko bolj čudi, da še nikoli nisem zasledil, da bi mestna oblast pripravljala kakšen projekt v sodelovanju z Revozom ali da bi kdor koli od »ljubiteljev« mesta izkoristil potencial, ki ga to podjetje ponuja (ne samo finančni, tudi intelektualni). V podjetje namreč vsakodnevno prihajajo poslovneži, predvsem tujci iz celega sveta, ljudje, ki imajo znanja, katerih v Sloveniji ne le primanjkuje, temveč jih sploh ni. Prihajajo vrhunski strokovnjaki s področij računalništva, informatike, tehnologije pa ljudje, ki se ukvarjajo s človeškimi viri, komuniciranjem in podobno. Letos, ko se v Revozu pripravljajo na proizvodnjo novega avtomobila, je mesto dobesedno preplavljeno z ljudmi, ki pri nas prodajajo znanje. Prav tisto znanje, na katerem je, že od Cankarja dalje, prihodnost naše družbe, novomeški dijaki, študentje in vsi ostali pa nimamo pojma, kaj se v podjetju pravzaprav dogaja. Zanimivo je tudi dejstvo, da obiskovalci našega mesta niso zanimivi niti za turistične ponudnike, tako so brošure in ostale informacije v francoskem jeziku prava redkost, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa je, jasno, vse zaprto (izjema so le dežurni krivci za izumiranje starega mestnega jedra, trgovski centri, kjer je plačilo v evrih nekaj običajnega).

Če rečemo nekoliko ironično ali hudomušno, je dolenska javnost zadovoljna že samo s tem, da Revoz zaposluje ogromne količine ljudi. Vse ostalo, kar bi od njega lahko iztržila, predvsem za mlajše generacije, za razvoj in napredek celotnega območja, ni več pomembno. Tako se ljubitelji mesta ukvarjajo z vprašanjem, kje speljati novo pešpot in postaviti klopce za mladino, ki jih uporablja za sobotne in petkove ž'pjanke, mestna oblast govori o univerzi, čeprav to sploh ni njen interes (Park, 2005, št. 6, str. 12), javnost in lokalni mediji pa se ukvarjajo z vprašanjem, kako oživiti mestno jedro, ter poročajo o prireditvah, ki so ponavadi same sebi namen.

Znanje pa v naše lepo mesto prihaja in seveda odhaja. Smo mar res tako neverjetno samozadostni ali pa mogoče nesposobni izkoristiti to, kar se nam ponuja na pladnju?

Ko se v Revozu pripravljajo na produkcijo novega avtomobila, je mesto preplavljeno z ljudmi, ki pri nas prodajajo znanje. Novomeški dijaki, študentje in vsi ostali pa nimamo pojma, kaj se v podjetju pravzaprav dogaja. Ljubitelji mesta se ukvarjajo s tem, kje speljati novo pešpot in postaviti klopce, mestna oblast govori o univerzi, javnost in lokalni mediji pa se ukvarjajo z vprašanjem, kako oživiti mestno jedro, ter poročajo o prireditvah, ki so ponavadi same sebi namen.

Vsak ima svojega cigana

Barica Smole, foto: Boštjan Pucelj

Zadnje tedne je na televiziji in v tiskanih medijih vse več člankov o tematiki, povezani z Romi. Tisti, ki so »pametni«, o tem problemu sploh ne želijo govoriti ali pa govorijo o njem z vzvišenega trona, ozaljšanega z rožicami človeških pravic in prepletenega s cvetičenjem o enakih možnostih in prepotrebni strpnosti. Motijo me tudi tisti, ki o tem (pa še o marsičem drugem) nimajo stališč ali pa se delajo, da jih nimajo. Ti se potem vdano upogibajo pod vetrom mnenj, ki piha iz politike in iz medijev. Dokler ne počni. Najhujši pa so seveda tisti, ki merijo razpoloženje ljudstva in ga potem izrabljajo tako, da enkrat tolčejo po jugovcih, drugič po izbrisanih in tretjič po ne vem čem še. Še dame v parlamentu jim gredo na živce.

Če živim na Dolenjskem, se seveda z Romi, pripadniki tega nekdanjega nomadskega ljudstva, vsakodnevno srečujem. Na travnikih, kjer v četverstopih pulijo zdravilne rastline, da za njimi ostaja poteptana trava, v gozdu, kjer za njimi ostajajo posekane veje lip ali štori v višini prsnega koša, pa odprti in razmetani smetnjaki v naseljih ... Preživljajo se tako, kot pač znajo. Vedno so bili ljubitelji orožja, v zadnjem času pravijo, da še česa drugega. Eni imajo zato več (to se najbolje vidi po avtomobilih in mobitelih, ko se pred banko pripeljejo po denarce, tudi od socialnih pomoči), drugi manj, še za kruh ne.

Po Trdinu so v bližino Novega mesta prišli na eno od graščinskih posesti, ker so bili tudi kovači in brusači. In so ostali ter se razširili. Kadar je bilo hudo, so preprosto poniknili. Tudi iz Bosne so k nam v času vojne prišli prvi, saj jim je najbrž v genih zapisano, da jih takrat, kadar se koljejo »civilni«, najprej skupijo Romi.

Pri nas so se najprej vsi pisali Brajdič ali Hudorovac. Tisti pozornega očesa so jih lahko razlikovali že na pogled. Potem so se, nekoliko od sedemdesetih dalje, preimenovali in danes je med njimi vseh sort čisto »slovenskih« priimkov. A posebnosti so kljub temu ostale. Povsem svojevrstni so, drugačne kulture, drugega jezika. Dolenjski Romi skoraj nimajo svojega izročila, ne glasbe in ne plesa, še zapisi jezika so bolj redki. Če hočete videti vse to, morate v katero od republik naše nekdanje domovine ali v Prekmurje. Na veselicah plešejo polko in valček in se navdušujejo nad istimi stupidnimi komadi kot »civilni«. Spremembe v Evropi, tudi pri nas, so tudi mednje prinesle mnogo novega. Tisti, ki jih poznajo in zares nimajo nobenih predsodkov, saj so živeli nekaj časa med njimi, pravijo, da že dolgo ni več tako, kot je bilo. Ni več blagovne menjave in trdne rodovne povezanosti, denar je tudi med njimi naredil svoje. Edino, kar je ostalo (to lahko vidite tudi sami, če le pazljivo pogledate kakšno skupino, ki parkira v vaši bližini), je to, da imajo svojevrsten odnos do otrok. Nikoli jih ne boste videli, da bi katerega udarili ali celo zavpili nanj. Resda se lahko prosto igrajo v prahu in z golo ritko sedijo na mrzla tla, ampak za to jih ne bodo slišali.

Že ko so jih začeli vključevati v šolo (in pogosto na to vezali tudi določene ugodnosti), sem premišljala, kako lahko šest- ali sedemletnik razume učiteljico, ki govori v nekem drugem jeziku, četudi je to jezik bližnje okolice. Kako se lahko sprijazni s stropi in stenami, ko je vse svoje otroštvo gledal hiše iz dreves in strop iz zvezd? Kljub trudu, sredstvom in mnogim, ki prizadevno delajo z njimi, je to po moje velik problem, ki ne bo odpravljen prej, dokler ne bodo imeli šol v svojem jeziku. Kako da jih imajo lahko Madžari in Italijani, Romi pa ne? Mar samo zato, ker nimajo svojih usposobljenih učiteljev in učiteljic?

Zdaj pa gre za delitve v bršlinski osnovni šoli. Trdim, da je lahko biti strpen, če je problem daleč. Bi imeli svojega otroka v razredu, kjer je npr. pet otrok, ki drugače, počasneje dojemajo učno snov v jeziku, ki za njih ni materni? Ali ne bi potem morda ropotali, da pa VAŠ otrok nima enakih možnosti?

Lahko je biti strpen do črncev, dokler so v Afriki, ZDA in drugod. Na terenu je treba probleme reševati sproti. Če se preveč čaka, se zna zgoditi, da je kup prevelik in je potem težko. Potem pa pride vmes še politika; nobena skrivnost ni, da je včasih v kakšnem občinskem svetu romski svetnik jeziček na tehtnici v to ali ono korist. Ali da ena politična opcija skuha en predpis in potem puha, če ga druga uporabi.

Najbolje je vzdihniti, da problem je pa težak in kompleksen. In se s privihnjem nosom zmrdovati, če se starši »civilni« spuntajo. Ampak povem vam, da ima vsak svojega cigana. Samo odkriti še ni, kje. Ali pa si morda noče priznati.

»Govoric o škofiji ne jemljem preveč zares«

Boris Blaić, foto:Boštjan Pucelj

Novomeški prošt Jožef Lap je v Novo mesto prišel takoj po končani fakulteti pred skoraj 40 leti. Še vedno se z nostalgijo spominja lepe pokrajine pod kamniškimi planinami, kjer je odrasčal, čeprav se ima že dolgo za Novomeščana. Predstojnik kapitlja je postal leta 1977. Pod njegovim vodstvom je bilo poslopje največje mestne cerkve deležno nešteti obnove, v zadnjem času pa se vse večkrat omenja, da se novomeškemu kapitlju iztekajo dnevi. Na kapiteljskem griču naj bi v kratkem zrastle škofija.

Kakšna je sploh razlika med prošijo in škofijo?

Kapitelj je cerkvena ustanova, ki jo vodi prošt, zato nekateri govorijo tudi o prošiji. Poleg prošta so na kapiteljih še kanoniki, sicer pa obstajata dve vrsti kapiteljev: stolni ali katedralni ter kolegiatni. Zadnji so izven stolnic oziroma v kakšen večjem mestu, ki še nima pogojev za škofijo, a želi imeti neko višjo cerkveno ustanovo. Kanoniki in prošt so namreč v cerkveni hierarhiji precej visoko. Nekateri pravijo, da je kapitelj kar predstopnja škofije. Sicer pa imajo kapitelji svojevrstno funkcijo pri bogoslužju in v upravi. Preden se je cerkev demokratizirala, so bili kapitelji tisti, ki so svetovali in pomagali škofu pri vodenju cerkve. Kapitlju oziroma kanoniki s proštom na čelu so bili kot neki mini parlament, v zadnjem času je to vlogo nadomestil pastoralni svet. Tudi škofje so včasih prihajale le iz vrst kanonikov. Če je bil nekdo na primer kandidat za škofa, so ga najprej imenovali za kanonika.

Pred časom so bile obnovljene razprave o oblikovanju novih škofij v Sloveniji. Kako resne so te pobude?

Pred štirimi leti se je kar na enkrat začelo govoriti, da bo vsak čas ustanovljena škofija v Novem mestu pa tudi v Celju, Murski Soboti, Novi Gorici in celo Kranju. Ko se je o tem vprašanju začelo bolj resno razmišljati in spraševati tudi duhovnike, se je zadeva kmalu umirila in zaključilo se je, da je treba vse skupaj bolj resno premisliti in pripraviti, čeprav so nekateri že govorili o datumu ustanovitve nove škofije. V tistem času dejansko kaka resna pobuda do novomeškega kapitlja ni prišla, in to govorico smo tudi sprejeli zgolj kot govorico. Res je tudi, da škofija v Novem mestu najbrž nastaja že od kar je tu kapitelj. No, bolj resno se je o tem začelo razmišljati pred 250 leti in potem ves čas do zdaj. Zlasti nekateri duhovniki in nekateri domačini so to zelo forsirali, čeprav laiki in verniki za to niso kazali kakega pretiranega zanimanja, morda pa se niti niso zavedali, kaj škofija pomeni za neki kraj.

Več o novih slovenskih škofijah naj bi bilo znanega že jeseni.

Škofovska konferenca je pred kratkim imenovala komisijo, ki naj bi naredila temeljitejšo študijo. Ko bodo ti elaborati končani, bodo poslani v Rim, kjer se bo o tem vprašanju z vso resnostjo in odgovornostjo dokončno odločalo.

Kakšno je vaše osebno mnenje o večanju števila škofij?

Če sem povsem iskren, moram reči, da ob tem vprašanju ostajam kar nekam hladen. Kot sem že rekel, so govorice o tem nastajale pred tremi, štirimi leti pa tudi že večkrat prej. Zdaj so se pojavile nove. Tega se človek počasi navađa, zato jih ne jemljem več tako zares. Škofija v Novem mestu je neka želja, ki je včasih bolj, drugič manj živa. Kot reka ponikalnica. Zdaj se spet malo bojim, pa čeprav je nova verzija teh želja in pogovorov, vsaj pravijo tako, bolj resna in odgovorna. To je moje osebno mnenje. Če pa govorim kot duhovnik oziroma kot prošt, ali pa kot Novomeščan, potem lahko rečem, da bi se spodobilo, da če bo v Novem mestu res nastala kaka prava oblika fakultet ali celo univerze, da bi spodobilo, da tu nastane tudi škofija. Te ustanove gredo vedno v korak. Kjer je večji delež izobraženih ljudi in kjer je večja strnjjenost prebivalstva, se spodobijo, da je tudi kakšen višji pastir. Kot Novomeščan pa bi tudi privoščil Dolencem, da se končno nekaj uresniči. Da to niso vedno samo neke obljube, ampak da enkrat nekaj tudi zares nastane.

Kako poteka imenovanje škofa?

Najprej gre za poizvedovanje nuncijs. To poteka zelo tajno, neka demokratičnost pa vendarle obstaja. Ne gre zgolj za odločitev ozkega kroga ljudi, saj to poizvedovanje poteka med duhovniki pa tudi med uglednimi laiki. Na ta način se določi ožji krog kandidatov. Ta imena na koncu vnovič pretehtajo še v Rimu, kjer pade končna odločitev. Neka demokratičnost izbire torej obstaja, ni pa še tako daleč, da bi lahko govorili o kakih javnih volitvah.

So pogovori o novih škofijah povezani z imenovanjem novega nadškofa?

To ni bilo nikoli odvisno od škofa, ampak od samih razmer in želje Rima. To željo je na kongregaciji za škofo in škofije izrazil že pokojni papež.

Kaj se je spremenilo v slovenski cerkvi z imenovanjem nadškofa Alojza Urana?

O spremembah še ne moremo govoriti. Le o prvih vtisih. O spremembah bomo lahko govorili po kakih dveh letih, ko bomo videli, kako bomo z njim

zadili duhovniki in verniki, ko bomo videli, kaj je njegova karizma, kaj je njegovo posebno poslanstvo. To moramo najprej začutiti in potem tudi sprejeti in podpreti. Gotovo ima vsak svojo pot. Zdaj se je veliko na primer govorilo o novem papežu. Ugibali so, ali bo tak, kot je bil prejšnji. Ne bo takšen, ker je drugačen. Lahko pa pelje njegove usmeritve naprej. Tako je tudi s škofom. Gotovo bo Uran marsikaj povedal drugače, kot je njegov predhodnik, čeprav bo resnica ista. Drugače se bo nasmehnil, drugače pogledal, in to so že določene spremembe.

Kaj pa novi papež? Kot kaže, bo na dogmatskem področju nadaljeval smer, ki jo je začrtal njegov predhodnik. Je taka konservativnost primerna za današnji čas?

Seveda. Tu gre za čistost, za oznanjevanje vere. Jezus Kristus je prinesel resnico in rekel, da nas bo ta resnica osvobodila. Nobenih pooblastil ni dal, da bi kdo to resnico spreminjal in jo po svoje razlagal. Resnica je le ena in ne more biti drugačna. Če nas je Jezus odrešil, če nam je rekel ljubite se, če nam je rekel hodite za menoj, tega ni mogoče spreminjati.

Kaj pa vprašanja kot sta prepoved kontracepcije in celibat.

To pa je že stvar učiteljstva in razlage, ki pa se mora držati osnovnega Jezusovega nauka. Jezus je naš učitelj, papeži pa so zato tukaj, da ohranjajo njegovo poslanstvo in naročilo v svetu. Kakšne stvari, ki so relativne in ki niso tako pomembne, se lahko prilagodijo, drugače povedo in razlagajo, a resnica in osnovne dogme ostajajo. Vprašanja ali bodo ženske kdaj duhovnice in podobno so bolj za senzacijo. Ali na primer, če bo kdaj dovoljena kontracepcija ali splav. To je nemogoče, ker cerkev je varuhinja življenja. Tu ne more popustiti. Če bi le malo popustila, bi naredila strašen zločin, ker bi si to narobe razlagali. Tu gre za življenje in ne za konservativnost. Temu bi kvečjemu lahko rekli doslednost.

Pa vendar bi kontracepcija v Afriki lahko ohranila marsikatero življenje.

To je problem. Cerkev se veliko posvetuje z medicino o tem, kako bi to stvar rešili z manjšim zlom. Nikakor pa ne na račun greha.

Vrniva se v Novo mesto. Kapitelj je bil pred kratkim temeljito obnove. Ste večja dela za nekaj časa zaključili?

Ha, pravzaprav je težko reči, kaj so velika dela in kaj ne. Obnove smo se lotili v času, ko je bilo vse že v razpadanju, ko se je že delala škoda. Res težko

rečem, kaj so glavna dela. Vse je potrebno. Veliko delo je lahko streha pa tudi obnova kakega gotskega okna. Velik zalogaj je obnova korne klopi v prezbitariju, ki je po umetniški plati neprecenljive vrednosti, saj takšnih intarzij, kot jih imamo mi, zlepa ne najdete. Trenutno se ena obnavlja in čez štiri najst dni jo dobimo nazaj. Lani je bilo najbolj opazna obnova zvonika. Že zato, ker je visok. Obnovljena je bila tudi fasade ladje, kar pa v primerjavi z zvonikom ni bil tako zahteven poseg, še posebej na severni steni. Je pa zato precej bolj strokovno in počasi potekala obnova južne stene ladje. Tam je bilo opravljeno veliko sondiranja, s katerim smo ugotavljali, koliko je še starih prvin v steni, se pravi pragotike ali celo romanike. Posebna pozornost je bila posvečena freski na južni strani. Oblike sicer nima več, vidne pa so tri faze, kako je freska nastajala - prvotna skica, nanos malte in celo nekaj barve. Zdaj je le nakazano, da je freska tam nekoč bila. Nedavno se je rodila tudi ideja, da bi ob soglasju zavoda za varstvo kulturne dediščine tam nastala nova freska. A zaenkrat je to le zamisel.

Katera dela vas torej čakajo v prihodnosti?

V kripti bi bilo potrebno obnoviti okna in zamenjati tlak, saj je ta preveč industrijski. V zgornjem delu pa bo že čez štirinajst dni opazna velika sprememba, saj bomo premaknili obhajilno mizo in prezbitarij se bo takrat pokazal v čisto novi luči. Prostor se bo začutil drugače. Dejansko malo razmišljamo tudi o govoricah o škofiji in škofu. Ko namreč pride škof k hiši, cerkev postane stolnica in škofov sedež. Opazno mora biti, da to ni le prošijska cerkev, ampak tron škofa, pastirja nad pastirji. Zato je treba ta prostor tudi malo preoblikovati.

Občina si želi v prihodnosti ob Šancah urediti sprehajalno pot. Zid, ki ga je potrebno pred tem obnoviti, leži na kapiteljski zemlji. Kako gledate na ta prizadevanja?

Upam, da se bo po petdesetih letih urejanja tega zidu po časopisih ta ideja realizirala tudi v naravni formi. Mi smo zelo zainteresirani za to. Takrat bo do lepšega izraza prišel tudi naš vrt.

Kako sicer zbirate sredstva za obnovo cerkve?

Večinoma gre za prostovoljne prispevke in ubogo prosjačenje. Vedno znova se moram ponižati in trkati na vrata. Le redki so taki, ki vidijo, kaj počnemo, in ki potem sami pridejo in rečejo: »Tu imate, ker obnavljate.« Takih sem zelo vesel in mi pomenijo ogromno. Nekaj

jih je, a premalo. Premalo tako lepo prebujenih ljudi, pred katerimi ni treba vsega utemeljevati in jih prositi. Kar je še lepše pri teh ljudeh, pa je to, da levičar ne ve, kaj je dala desnica. Če pa greš v podjetje, ki se ponša z našim zvonikom in drugimi lepimi podobami Novega mesta, te tam odpravijo z besedami, češ da imajo sedež v Ljubljani, da nimajo nič denarja in tako naprej. Nazadnje ti dajo trideset tisoč, ki pa bi jih človek najraje poslal nazaj.

Kakšno je sodelovanje z občino in državo?

Občina je zadnje čase kar lepo sodelovala z nami, od države pa lani za dela, o katerih sem govoril prej, ni prispevala nič. Napisali smo prošnje, a nam je zmanjkala ena točka in ostali smo brez denarja.

Kaj pa evropska sredstva?

Ravno včeraj sem govoril z nekom o tem vprašanju. Evropski razpisi so tako zahtevni, da moraš dobiti vsaj človeka, če ne kar celo ekipo, ki vse to analizira, predstavi in dokumentira. Grozno. Pa čeprav bi bila ravno kapiteljska cerkev, ki je bila vsa stoletja najbolj povezana z Evropo, danes najbolj vredna evropskega denarja. Prošči v novomeškem kapitlju so bili namreč Italijani, Nemci, Avstrijci, Slovenci. Novomeški prošt je postal celo dunajski škof. Tudi Tintoreto je prišel iz Evrope.

Kako je s številom novomeških vernikov? Zdi se, da je njihovo število močno poraslo v letih okoli osamosvojitve. Se je v zadnjih letih njihova rast ustalila?

Številčno povečanje je zelo vprašljivo, je pa gotovo nastala razlika v kvaliteti vernikov. Številni so bolj osveščeni, bolj hodijo iz prepričanja in pa iz potrebe, kot pa iz neke navade ali kakih drugih motivov. So ljudje, ki se vračajo s pravi namenom v cerkev. To so sicer bolj posamezniki, a hvala Bogu, da ni to masovno, saj bi bilo tem primeru to spet pod vprašajem. Vesel sem, ko posamezniki zavestno in zrelo pridejo prosit za zakramente in tečaje uvajanja. To je ta sprememba, saj je takih ljudi vedno več. Vidi se, da se določen čas veliko število ljudi ni dalo krstiti. Včasih so celo rekli, da so se dali krstiti, da bi se lahko kasneje cerkveno poročili, če bi slučajno srečali vernega partnerja. Manj je tudi gledanja na zakramente v smislu, da se jih čimprej opravi. Zato smo veliko bolj veseli enega očeta, ki pride pri 35-letih prosit za zakramente, kot pa tistih 50 birmancev, ki komaj čakajo, da nehajo.

Vse bolj so priljubljene tudi cerkvene poroke.

To pa zelo. Tu so se v zadnjih letih zgodile izredne spremembe. To spremljam ne le zato, ker sem župnik, ampak tudi zato, ker vodim tečaje priprav na poroko. Vedno bolj vidim, da na tečaj ni treba več priganjati, ampak da mladi pridejo sami, in to vse dni. Že to je velik napredek. Včasih jih je že drugi ali tretji dan ena tretjina manjkala. Tega sedaj ni več. To kaže na neko resnost in odgovornost. Tisti, ki pridejo, kasneje tudi rečejo, da je bilo to prav in koristno.

Kako lahko nekdo, ki živi v celibatu, pripravlja ljudi na zakonsko življenje?

Saj jih vidim. Saj mi povedo, kako je. Nenazadnje smo tudi mi spolna bitja.

Ali imate na kapitlju težave z zagotavljanjem novih duhovnikov?

To je tako, kot je bilo v vsej zgodovini

cerkve. So bogate in so sušne letine. Zdaj so spet nekoliko bolj sušne. Zlasti za Dolenjsko. Zanimivo je, da se za duhovne poklice bolj odločajo v močno urbanih središčih. Dolenjska je zadnja leta tu malo popustila, čeprav je včasih vodila v duhovnih poklicih. A tudi to se bo obrnilo. Duhovniki verjamejo, da je to božja milost in duhovni poklic, poklicanost.

Kmalu bo minilo 30 let, od kar ste postali novomeški prošt. Boste ta jubilej praznovali kot prošt ali kot škof?

Škof ne bom. Sem naj pride nekdo z novimi idejami in modernimi pastoralnimi prijemi. Naj pride nekdo bolj svež. Tudi če bi mi kdo res ponudil to mesto, bi prosil, da naj me oprostijo te odgovornosti.

Uroš Skorić
Vtis dneva

Sodni dan prihaja, bežite!

Aleksej Metelko

Človeštvo je staro najmanj nekaj tisoč let in ne dolgo zatem, ko smo začeli razmišljati, kako preživeti v neusmiljenih pogojih našega planeta, se je pojavil tudi strah pred njegovim koncem. Skozi tisočletja smo se na vse pretege borili proti materi Zemlji s ciljem, da jo ukrotimo in si jo podredimo. Vse prevečkrat celo izgleda, kot da jo želimo pokončati. Vendar se zemlja zaenkrat dobro upira agresorju in nič ne kaže, da še dolgo ne bo več naša gospodarica. Toda kaj če se igra obrne in Zemlja sklene, da pokonča nas? Samo enkrat dobro kihne in tisočletni človeški znoj odpihne v prostrano vseмирje. Hja, tipičen scenarij o koncu sveta. Že vrabci na veji bi znali scetirati vsaj pet scenarijev o sodnem dnevu. Večina izmed mnogih teorij je sicer privlačna za lase, toda nekaj jih je pa le vrednih razprave.

Globalno segrevanje

Zemlja je danes geološko premalo dejavna, da bi s svojo vulkansko in potresno dejavnostjo uničila samo sebe. Čeprav njene moči ni za podcenjevanje, saj si ni težko predstavljati, kakšne posledice bi pustila toča močnih potresov po celem svetu. Je pa v zvezi z zemljo preteče nekaj drugega, globalno segrevanje. To povzroča vse višje temperature, kar posledično vpliva na nepredstavljive poplave, ki bi nastale zaradi vse hitrejšega topljenja ledenikov. Sledi drastična sprememba podnebja, pridelki gredo po zlu, zavladata lakota in bolezen. Takšen koktajl bi lahko resno ogrozil življenje na Zemlji. Znanstveniki opozarjajo, da bi v takih podnebnih razmerah lahko v nekaj več desetletjih spet nastala ledena doba. Naj še omenim, da je globalno segrevanje posledica večanja ozonske luknje, ki nastaja zaradi onesnaževanja ozračja. Največje države onesnaževalke pa se za globalno segrevanje zanimajo kot za lanskega snega v Piranu.

Zbogom, sonce

Zmotno je misliti, da je lahko samo človek kriv za konec vsega. Obstajajo scena-

riji, v katerih ima človek sila stransko vlogo, in četudi bi želel kaj ukreniti, je njegovo prizadevanje že vnaprej obsojeno na propad. Ni potrebno poudarjati, da je skoraj vse na Zemlji odvisno od velikanskega energijskega toka, ki nastaja na Soncu. Kaj se bo zgodilo, ko bo ta velikanska luč iz vesolja ugasnila? Kakor so zaloge jedrskega goriva omejene pri drugih zvezdah, bo tudi naša zvezda nekoč pokurila svoje baterije. Kratkoročno o tem nima smisla razpravljati, je pa to sila grozeča zadeva kar se tiče naše daljne prihodnosti. Sonce se bo začelo hitro spreminjati, njegovo jedro se bo zaradi pretvorbe gravitacijske energije v toploto še bolj segrelo, plašč Sonca pa se bo povečal na 100-kratno današnjo velikost. Morja se bodo osušila, vodna para v zraku pa bo povzročila nepredstavljiv učinek tople grede. Živo srebro se bo povzdignilo na približno 500 stopinj Celzija in močni ultravijolični žarki ne bodo prizanesli nikomur. Grozen scenarij, ni kaj, toda ohranimo mirne živce, strokovnjaki namreč ocenjujejo, da nas bo Sonce zmerno žgalo še približno 5 milijard let. Do takrat pa ni vrag, da ne odkrijemo kakšnih zvezdnih vrat.

Asteroid vs. Zemlja

V Zemljino atmosfero vsak dan prileti prek 40 milijonov meteoritov. Najmanjši zgorijo hipoma, tisti malo večji pa so znani kot zvezdni utrinki. Še večji so pustili na našem planetu svoje pečate, ki jih poznamo kot kraterje. Še večji od še večjih pa so menda pokončali dinosavre. Kaj če pade na Zemljo še malce bolj rejen meteorit od debeluščka, ki je sodil pradednim mrcinam? Odgovor ve še sosedov pes. Če bi na Zemljo padel asteroid, širok 20 kilometrov, bi povzročil vodni val, t. i. cunami, ki bi bil visok več kot 800 metrov. Rušilna moč takšnega cunamija je smrtonostna. Ko smo že pri cunamijih, se spomnimo napovedi za 5. maj 2000, ko so napovedovali, da bo velika konjunkcija (gledano z Zemlje se je pet planetov, Merkur, Venera, Mars, Jupiter in Saturn, na nebu zbralo v isti točki) oziroma združena težnost planetov, ki bo posledica

konjunkcije, povzročila uničujoči cunami. Poučeni se niso dali prestrašiti, saj so predhodni izračuni pokazali, da bo skupni učinek vseh planetov lahko povečal plimski val za največ 4 tisočinke milimetra. Ergo: ne verjemite vsega, kar preberete.

Invazija Nezemljanov

Čeprav je teorija o invaziji Nezemljanov sila privlačna in domišljijo vzpodbujajoča, sem mnenja, da se je ni potrebno prav nič bati. Sprva moramo verjeti v obstoj nezemeljskega življenja. Nato šele lahko verjamemo v njihovo željo, da nas spravijo z zemeljske oble, podjarmijo, oziroma da nam želijo kakor koli drugače škodovati. Gre za velik logični nesmisel. Če bodo prišli osvojiti Zemljo Nezemljani, bodo prišli iz daljnega vesolja in bodo morali biti silno napredni. In če to drži, potem po neki zemeljski logiki ne bi smeli imeti niti kančka želje po kakršni koli destruktiji, mar ne?

Ognjeni ali ledeni konec?

»Nekateri trdijo, da bo svet končal v ognju, drugi, da v ledu,« je leta 1920 zapisal ameriški pesnik Robert Frost. Eden izmed scenarijev nam ne uide, so prepričani strokovnjaki. Vesolje in vse v njem se je začelo z velikim pokom. Galaksije se še vedno oddaljujejo ena od druge, kakšna je njihova in posledično tudi naša prihodnost, pa je odvisno od količine mase v vesolju. Če je te dovolj, bo težnost smer potovanja sčasoma ustavila in obrnila. Galaksije in zvezde se bodo začele vse bolj približevati ena drugi, dokler ne bodo naposled trčile in eksplodirale. Vesolje se bo sesedlo samo vase (t. i. veliki stisk) in materija, prostor, čas, svetloba, skratka vse bo izginilo. Toda verjetnejši je ledeni konec, saj strokovnjaki ocenjujejo, da bi moralo biti v vesolju 10-krat več snovi, kot so jo astronomi doslej opazili. Če je gostota mase premajhna, da bi ustavila širjenje vesolja, pomeni, da bo sledilo vse večje oddaljevanje nebesnih teles in nazadnje bodo ostale le še razsute črne luknje, ugasle zvezde in ledeni planeti.

Fantomska energija

Robert Caldwell, ameriški astrofizik, je podal še eno zanimivo kozmično apokalipso. Caldwell verjame v obstoj fantomske energije (gre za mogočo različico temne energije, ki so jo znanstveniki leta 1998 že odkrili), ki bi lahko v ne tako oddaljeni prihodnosti raztrgala vesolje. Nova spoznanja so kozmologe prisilila, da so sprejeli dejstvo, da velik del vesolja sestavlja nevidna in neznan snov. Leta 2003 je sonda WMAP poslala na Zemljo doslej najnatančnejše podatke o razporeditvi mase v vesolju. 4 odstotke je navadne snovi, 23 odstotkov temne, preostalih 73 odstotkov pa usmerja temna energija, ki znanstvenikom povzroča glavobole, saj se jim niti ne sanja, od kod izvirata ta sila. Nekateri elitni znanstveniki pa še vedno dvomijo v obstoj temne energije. Tako bo leta 2011 NASA izstrelila novo sondo, ki bo dokončno odpravila dvome. No, vrnimo se h Caldwellovi teoriji, ki pravi, da čez 21 milijard let ne bo vidna nobena galaksija več. Konec pa bo prišel čez še dodatno milijardo let, ko se bo začelo veliko trganje (The big rip). Vse od težnosti ali jedrske energije odvisne predmete naj bi raztrgalo. Naša Rimska cesta bo razpadla v zadnjih 60 milijonih let, tri mesece pred koncem pa se bodo planeti odtrgali od sonca. Zadnjih trideset minut bo razneslo Zemljo in v zadnjih 10^{19} sekundah bo širjenje prostora razcefralo atome, nato pa še njihove sestavne dele, protone in nevtrone. Vesolja ne bo več.

Kako pomiriti ljudi pri koncu branja teh strašnih napovedi? Tolažite se s tem, da boste vsaj vi in vaši prapravniki živeli srečno do konca svojih dni, ki pa ne bo odvisen od višje sile. Trenutno predstavlja resnično grožnjo le onesnaževanje in oboroževanje. Poskrbimo vsi skupaj da bo obeh čim manj in zagotovimo prihodnost tako sebi kot tudi prihodnjim rodovom.

N'toko: Glasbo dojemam likovno

Rasto Božič, foto: Boštjan Pucelj

Prav na dan izida nove številke vašega priljubljenega regionalnega mesečnika je pri ljubljanski založbi Rap/Nika izšla že druga CD plošča Novomeščana Mihe Blažiča, v glasbenih krogih imenovanega N'toko, samosvojega izvirnega raperja, prvaka freestyle raperskih tekmovanj, glasbenika in tudi člana novomeške skupine Moveknowledge. Torej, preden se zapodite v bližnjo trgovino po izvod nove plošče tega zanimivega avtorja, preberite pogovor, ki je v sončnem nedeljskem zgodnjemajskem popoldnevu, dober teden dni pred izidom albuma nastal ob vodnjaku na novomeškem Glavnem trgu.

Povod najinega srečanja je izid tvojega novega albuma?

Tako je, izide 16. maja, založba ostaja ista kot pri prejšnjem, naslovljen je *Dobrodelni koncert ob koncu sveta*.

Precej provokativna zadeva spet?

Kakor jo dojemaš. Zame ni, ker nima namena provocirati, je pa mogoče, da se komu zdi moj pogled na kakšno stvar provokativen.

S čim se torej ukvarja tvoj novi izdelek? Je nadaljevanje prejšnjega Cesarjeva nova podoba ali je mogoče nekaj povsem novega?

V bistvu težko odgovorim. Med snemanjem se nisem kaj dosti ukvarjal s tem, ampak nastaj, po poslušanju, se mi zdi, da je nekakšno nadaljevanje oziroma razširitev prejšnjega albuma. Mogoče ni toliko konceptualno zastavljen kot prejšnji. Poskušal sem s malo bolj obširno zastavljenima tematiko in glasbo.

Ker sva že ravno pri tvojem predlanskem debitantskem albumu, mogoče še groba ocena uspeha? Naklada je bila tri tisoč izvodov, uradnega števila prodaje ne vem, se pa verjetno vrti nekeje okoli sedemsto.

Kaj pa zvočna podoba albuma, je podobna prejšnji? Ne, je čisto drugačna. Prej je bilo veliko samplanja, uporabe drugih posnetkov, sedaj je vse odigrala živa zasedba brez elektronskih posegov. Snemali smo v Skofji Loki v studiu Resnevem pri Dejanu Lapanji, miksal je Aldo Ivančić (Bast, Borghesia, itd... opomba R.B.).

Začel si pri skupini Moveknowledge, potem si se udeležil več freestyle tekmovanj in dvakrat zmagal, se jih še udeležuješ?

Nimam se več česa udeleževati, ker se nič več ne dogaja. Zadeva zame ni več aktualna.

Uspelo se ti je prebiti, rezultat je bil tvoj prvenec. Kako je torej danes, se z glasbo lahko preživljaš? Niham med poklicnim in polpoklicnim glasbenim življenjem. V celi Sloveniji sloni glasbena industrija na neki polprofesionalni stopnji, klubi, izvajalci sami in tudi založbe. Zaradi vsega sama organizacija ni toliko močna, da bi lahko neko večje število glasbenikov, sploh recimo takih, kot sem sam, živila od tega. Ni neke agencije, ki bi urejevala nastope za naprej. Lahko si cel mesec na telefonu, porabiš trideset jurjev na kartici, pa ti vseeno ne bo uspelo dobiti nobenega špila. Nato me bo naslednji mesec poklicalo deset ljudi, imel bom par špilov in potem spet nič. To ni v redu, ni nobenih pravil. Poleg vsega še delam.

Študiraš?

Že dolgo ne. Študiral sem francoščino in študiral sem teologijo, vendar najprej je šla francoščina po zlu in zatem še teologija.

Pojdiva k osnovam, odkod to tvoje nenavadno ime N'toko? Zveni afriško.

Tudi tukaj ni neke posebne logike. Ime izhaja še iz časa srednje šole, to so bili itak dosti nelogični časi, vsi smo imeli neka imena. Vem, da je bil takrat v Novem mestu neki nogometaš, kamerunski reprezentant, ki je igral v tretji slovenski ligi, Roland N'toko. Mislim, da ime izvira nekeje od tam, nimam pa z njim nobene zve-

ze. Ne vem povedati, sem si ga izbral sam ali mi ga je kdo nadel? (smeh)

V redu. Torej, sedaj bi lahko rekli, si raper, potem glasbenik, ljubiteljski teolog, mislec, nekaj si tudi hodil po svetu, zanima te dogajanje okoli sebe? To se čuti v tvoji glasbi; človek v sodobnem svetu, družba, mediji, so to vse viri tvojega navdiha? Ja, v bistvu, svet je zanimiv, ne? Sam si opazil, veliko stvari se dogaja, polno je pojavov, ki se mogoče vsi ne dotikajo toliko mene osebno, jih je pa blazno zanimivo opazovati. Pač postavljam si vprašanja glede teh stvari in si spletem ene take teorije, iščem vzroke, zakaj ljudje počnejo stvari tako in ne drugače. Izhajam iz stvari, ki sem jih bral, izkusil, videl, kako sam razmišljam o njih.

Iščeš?

Niti ne. Bolj analiziram. Nimam kaj iskati, okoli nas je tako, kot je. Vsi komadi, ki jih delam v slovenščini, so obarvani dosti psihološko analitično. Psihološko sociološki komadi, in to kar napišem, je res plod dolgega razmišljanja o neki temi. Potlej, ko si to izdelam v en sistem in strnem v obliko rapa, to je recimo tema, o kateri bi pametnejši človek od mene napisal na primer knjigo, jaz pa to strnem v tri kitice in dva refrena. Gre za jednato obliko. Potlej tudi sam, ko to poslušam, mislim, da sem kar dobro obdelal to temo. S tem si pomagam razumeti stvari, ki se dogajajo okoli mene.

Rap je torej zgolj oblika izraza, lahko bi bila tudi katera koli druga.

Katera koli druga, pristal sem pač pri tej.

Kako vidiš skozi to prizmo pomen rapa. Od njegove prvotne sporočilnosti je danes ostalo zelo malo? Rap je glasbena oblika, ki je ob potrošništvu od vseh zvrsti mogoče celo najhitreje kapitulirala. Mogoče je, ker je relativno mlada, zelo hitro podlegla težnjam potrošništva. Danes je rap v zelo neugodni fazi, ne smemo pa stvari posploševati. To ne pomeni, da notraj množične hip-hop kulture, kot jo vidimo na televiziji, ne obstaja ničesar kakovostnega. Gre za veliko število in bogat ustvarjalni spekter različnih ljudi, ki temu nasprotujejo in delajo glasbo na mestu. Je pa res, da nekemu povprečnemu poslušalcu to ostaja skrito. Sam se moraš potruditi in poiskati. Ostalim ostaja le to, kar je na površju, to me precej jezi.

Se to odraža tudi pri domačem rapu?

Zelo. Imamo na drugi strani tudi nekaj zelo kakovostnih raperjev. Recimo Boris se zelo trudi, gre za visoka nivoja liričnosti in kritike v tekstih in je gotovo na mednarodnem nivoju. Tehnično, po flowu in raziskovanju s lastnim vokalom mi je zelo všeč Valterap. Po svojih sposobnostih je zelo impresiven. Se nekaj bi se jih našlo. Bil sem navdušen na obema ploščama Aliena. Se celo Klemen Klemen ima trenutke iskrenosti, človek z ulice pripoveduje svojo zgodbo in ne blefira. Je pa zaskrbljujoče, da so to vsi ljudje »starejše« generacije, okoli 24 in 25 let ter višje. Ni podmladka. Ljudje pri založbah so dobesečno zgroženi nad kakovostjo demo posnetkov, ki prihajajo na njihov naslov. To je vpliv le površinske medijske MTV slike hip-hopa, ki ne izobražuje novih generacij. Ne daje jim izziva, tudi naši mediji, celo osrednji, niso dosti boljši.

Kako je s sodelovanjem. Zate vemo, da si povezan s skupino Olivija, lani si bil pri Hip-hop kuhni pa Družina Trgavšek?

V vsakem primeru potrebuješ neko podporo, sodelavce. To so take logične povezave z ljudmi, s katerimi si na isti valovni dolžini. Ne sodelujemo pa zato, da bi nekaj spremenili. Ne vem, če kdo od nas razmišlja na tak način.

Je kaj novega pri Moveknowledge?

Je, smo kar pridni, vendar počasni. Smo skupina oseb, ki se pozna že zelo dolgo, skupaj ustvarjamo glasbo

in imamo lasten zvok. Gre za dolg, raztegnjen proces učenja. Več ali manj imamo pripravljeno novo ploščo, čakamo smemalni termin, nekeje jeseni naj bi bila že posneta. Založnik še ni znan.

V kratkem nastopaš z Edom Maajko?

V Križankah 25.maja nastopam kot predskupina. Uradna predstavitev plošče bo dva dni kasneje, 27.maja v Gala hali na Metelkovi.

Bo kakšna predstavitev še kje drugje, mogoče v Novem mestu?

Zaenkrat še nič ne kaže. Nimam kakšnih povabil. Za promocijo skrbi založba, sam se promoviram le kot izvajalec. Moje interesno področje so koncerti. Za medije in ostalo skrbi založba.

Kakšno je sploh zanimanje medijev?

Veš, kako je, mediji pri nas nimajo kaj veliko za pisati. Če vidiš teh par izvajalcev, se neprestano ponavljajo isti. Če kdo sploh kaj prodaja ali ne, če jih kdo posluša ali ne, pridejo v medije. Če se jim zdiš na osnovi piara, založbinega medijskega sporočila, zanimiv, te pokličejo. Tudi sam dobim nekaj klicev.

Kaj pa dolenski mediji?

Verjetno si ti edini, s katerim imam stike. Težko rečem, da koga drugega poznam.

Kaj pa tukajšnje radijske postaje, je bilo kakšno zanimanje za tvoje uspehe?

Saj kateri radiji pa so sploh dolenski? Koliko take glasbe sploh slišiš na katerem izmed njih? Tudi slovenske komercialne radijske in televizijske postaje so katastrofa in v tem je eden temeljnih problemov vzdrževanja neke kakovosti v glasbi in nasploh. Pa ne govorim tega, ker sam ne pridem na svoj račun, sploh ne. Vidim pa to, kar vidim. S tako ogromnimi vsotami denarja razpolagajo ljudje s tako malo znanja.

Pustiva to. Povejva še kaj o tvoji glasbi. Kako nastaja?

Vsi komadi so vnaprej pripravljeni, ker studio ni prostor, kjer bi imel veliko maneverskega prostora. Imaš omejen čas, moraš vedeti, kaj hočeš.

Za novo ploščo si omenil drugačno glasbo?

Vse sega še nazaj k prejšnji plošči, bil sem sicer zadovoljen z glasbo, vendar se je ta težko izvajala v živo. Nastopi na matrico me ne zanimajo najbolj. Imam izkušnje z živo zasedbo in prav v tistem času sem

začel zahajati na jam sessione Gala Gjulina (skupina Olivia, opomba R.B.). Dal sem mu album, omenil par nastopov, če ga zanima, sestavimo ekipo. Bil je navdušen, okoli tega se je ustvaril en krog. Iz Moveknowledge sta prišla Uroš Weinberger in bobnar David Cvelbar. Stvar se je razvijala zelo hitro in širše od albuma, imeli smo še špile s saksofonistom Vaskom Atanasovskim in drugimi. Glasba je rasla, ni bilo več povezave s prvim albumom in tudi sam sem se veliko naučil. Začeli smo izvajati nove komade in tako sem se odločil za naslednjo ploščo v tej živi obliki. To je realna slika tega, kar zares počnemo. Ploščo sem posnel z Gjulinom, Weinbergerjem, Cvelbarjem, prišla sta še Jaka Berger in trobentač Igor Matkovič. Ta zasedba me bo spremljala tudi na koncertih.

Gre za bolj rock'n'roll ploščo, jazz ploščo, za neko mešanico jazz zvoka, mogoče celo punk zvoka, seveda le idejno. Gre za neko zmes med izpiljenimi aranžmaji in surovo glasbo, neko antiprodukcijo. Pri sobno je veliko pihal, jazzovskih fraz, dosti je kovinskih zvokov, hrupa, hard core pristopa. Aldo Ivančić pravi, da je to po formi punk plošča. Snemanju niso sledili nobeni posegi, vse je odigrano v živo, vendar glasba ni nastajalo spontano, večji del sem pripravil predhodno. Pri harmonijah mi je pomagal Uroš, tudi Gal je veliko prispeval. Vsak je dal del svoje energije za nastanek cele slike.

Kaj pa ovitek, prejšnji je bil precej bogat in poln sporočil?

Tudi tega sem izdelal sam in z njim zaobjel glavno vsebino, sodeloval sem z oblikovalcem Brodijem (Boris Teodorovič). Ovitek je nastal na osnovi mojih risb, zastavljen je bolj minimalistično. Likovno izražanje je bilo pred glasbo moja glavna preokupacija. Čutim močno poveza vo med likovnim in glasbenim izražanjem. Tudi besedila na novi plošči so bolj slikovita, tokrat morda malce bolj umirjena, prefinjena, izhajajoča iz moje notranjosti. Likovno dojemam glasbo in obratno.

Kako naprej? Boš nastopil na kakšnem festivalu, Rock Otočec?

Ne. Smo lani nastopali, pa me je že rahlo minilo in tudi lani mi ni bilo preveč do tega. Nisem festivalski človek, bolj mi leži klubska scena in manjši koncerti. Je pa res, da že zelo dolgo nisem nastopal na Dolenjskem, ne sam ali z Moveknowledge, kar mi je na neki način sporno. Smo sicer novomeški glasbeniki, imamo pa zelo malo stika s tukajšnjo sceno. Nove generacije srednješolcev, ljudi, ki še raziskujejo glasbo, sploh ne vedo za nas in nas ne povezujejo s tem okoljem, kar je seveda škoda. Smo kot nekakšna slepa veja novomeške glasbe.

Naj ti na koncu čestitam že za drugi album, za veliko samoodrekanja in zanesenjaštva, da take plošče sploh nastajajo pri nas.

Moram reči, da sem zelo zadovoljen, da imam še vedno možnost delati in se razvijati naprej, kaj več bi si težko zaželel. Zelo rad sem v tej vlogi, v kateri sem sedaj. Kar prav je nekako. Še vedno vsi lahko ustvarjamo, kar hočemo, in ne rabimo biti pretirano odvisni od nekih trendovskih stvari. Po svoje imamo, kar srečo, da smo, ker smo. Kar dobro nam je.

Začetek prireditvene sezone v Knjigarni Goga

Nova dnevna v starem jedru

Stanko Medved, foto: Boštjan Pucelj

V omrtničenem mestu se je zgodilo nekaj zanimivega, kot opisuje Slavko Grum v svoji drami Dogodek v mestu Gogi, ki je psevdonim za Novo mesto, katerega arhitekturni ponos so stare hiše, podprte z arkadnimi fasadami, ki objemajo Glavni trg. V atriju ene izmed teh starih hiš, takoj levo od mestne hiše, oživlja utrip mesta Knjigarna in kavarna Goga. O tem smo se pogovarjali z vodjo prireditvenega programa Založbe Goga Sandro Hrovat Grum.

V atriju, ki se skriva za vhodom hiše na Glavnem trgu 6, se torej nekaj dogaja...

Točno, končali smo zimsko

spanje, ki se vsako leto oprime mo, ko pozno jeseni zaključimo prireditveno sezono in jo vnovič postavljamo na noge vsako pomlad, ko se dovolj otolpi. Atrij na Glavnem trgu 6 je namreč za enkrat še odprte narave, nad njim se ne pne nič drugega kot nebo...

Starodaven in prenovljen atrij je prvovrsten ambient za literarne in glasbene prireditve, tudi prostorske urbane instalacije, ko pade noč, se v njem zgodi poletni kino, obokan hodnik, ki vodi do tja, pa je odličen prostor za likovne razstave... Sem ljudje prihajajo skozi dnevni vrvež na odmor ob kavi

nujenega prostora, njegovo sofisticirano vzdušje in možnosti, ki jih odpira. Opreмили smo ga z namenom, da ga spremenimo v mesto srečevanja, druženja, sproščenega klepeta. Sprva smo vanj postavili nekaj miz, ki smo jih odkupili od Srečka, ki je ravno takrat zapiral svojo Lunco, te pionirske začetke pa smo lani nadgradili z nakupom novih stolov in miz, taisto iz kolekcije "Muha" arhitekta Boruta Simiča. Ščasoma se je pokazala potreba po kavču, namestili smo ga tako, da smo del atrija spremenili v – lahko bi dejali – mestno dnevno sobo. Dejansko ni za odmet užitek, ko na platnu iz kavča poleti zvečer gledaš film... da ne govorimo, da lahko vmes še kakšno pijačko naročiš...

Sicer pa ima Knjigarna Goga tudi specifično ponudbo knjig...

V Knjigarni Goga smo svojo ponudbo oblikovali v smislu pestrega izbora knjig, tako novitet kot starejših izdaj z različnih področij: od izvirnega do prevodnega leposlovja, praktičnih in strokovnih priročnikov, popotniških vodičev, otroške in mladinske literature, slovarjev, nikjer drugje v mestu kot pri nas pa tudi ni moč kupiti knjig humanističnih zbirk Studia Humanitatis, Analekte, zbirke *cf. Na voljo so tudi revije Ampak, Dialogi, Življenje in tehnika, Mentor, Rast, Mzin, seveda tudi Park... Knjigarna ima tudi svoj knjižni klub.

Pred vrati je nova prireditvena sezona, kaj lahko pričakujemo?

Prireditveni program v Atriju je skozi celo poletje stalnica, saj obsega niz literarnih poslastic z naslovom Beri: četrtek, niz koncertov Uглаšeni za poletje, vrsto razstav, poznoavgustovsko delavnico stripa Stripina, tako kot lani se bomo tudi letos v treh dneh na prelomu iz junija v julij s prireditvami preselili v celotno staro mestno jedro s pouličnim festivalom Rudi Potepuški. Majska sezona je že v polnem razmahu, odprli smo jo s koncertom Folkestra in razstavo mlade nadebudne umetnice Kaje Drobež. Razstava njenega eksperimenta, ilustracije v svinčniku, bo na ogled do konca maja. Sledi razstava slikarja Alojza Zormana Fojza... V maju nas bo obiskal Aleš Debeljak in spregovoril o Evropi brez Evropejcev, predstavili bomo ravnokar prevedene Satanske stihe Salmana Rushdieja, v seriji poletnega kina pa društvo Klapa vabi na ogled filmov po izboru B. Uhana.

Poskrbljeno pa je tudi za najmlajše, ki sem prihajajo poslušat pravljice in na brezplačne kreativne delavnice skozi celo leto vsako soboto dopoldne, medtem ko starši skočijo po nakupih ali pa samo posedejo ob kavici in Sobotni priligi.

Torej, na kratko – dogaja!

Še krajše – tisti, ki niso prepričani, naj se prepričajo, tisti, ki so prepričani, naj pričajo!

Tu pa tam, Glasba iz celovečernega filma, Dallas 2005

Ne zgodi se pogosto, da naša filmska platna osvetli res sočen domač film, še dosti manj pogosto ga spremlja sodobno zasnovana glasbena oprema.

Filmske zgodbe ne bomo ponavljali, v skladu z rubriko se lotevamo glasbenega dela, ki film izvrstno dopolnjuje. Vodilna tema in sedaj že velika uspešnica v izvedbi hip-hoperjev Kocka je prava osvežitev ter iskri presek pouličnega dogajanja sodobnega slovenskega malo večjega mesta. Kriminal, nasilje, mamila, alkohol, odtujenost, brezizhodnost in humor, ki omogoča preživetje, vse zajeto v dobre tri minute dolgem izvirnem raperskem izlivu. Ta je poleg vseh odlik podložen še z glasbo večinske domače kriminalne subkulture, ki ni nujno balkanskega izvora, vendar okusno zelo blizu. Trubači pridejo za podlago kot naročeni, s tem albumom Slovenija zagotovo dobiva lasten »asian underground«. Primerjava z omenjenim stilom se ponuja kar sama. Glasba je nabita s sorodnimi prijemmi, z lomljenimi ritmi, s klubskim vzdušjem, sodobno elektroniko, hip-hopom, vzorčenjem, itd.. Med skladbe, večinoma akcijske teme, ki dramatično poudarjajo filmsko dogajanje, so vrinjeni nekateri duhoviti filmski dvogovori, posebej velja omeniti *Pijunek*. Glasbena produkcija je vsekakor na nivoju. Zelo izvirna, sodobna, vendar včasih izvedena precej konfekcijsko, nekatere klaviature zvenijo pogrošno, kar je mogoče celo namen mladega glasbenega ustvarjalca, 25 letnega Milana Stankovića iz Srbije/Črne gore, ki se podpisuje pod veliko večino glasbe z nazivom *SevdahBABY*. Lep del glasbene opreme je etno izvora, *SevdahBABY* je posegel po balkanskem melosu in patosu, večkrat uporabi trubače in srbsko ljudsko glasbeno dediščino. Trubači, harmonika, ritem darbuke, kolo, značilno petje, vse se meša s hip-hopom, elektroniko in glasbo diskotek. Plošča prinaša skupaj 17 tem, nekaj je rapa, dobimo šlager z naslovom *Mečka*, pesem v angleškem jeziku *Plan*, dialoge in obilico akcijske glasbe. Plošča je multimedijsko zasnovana, priložena sta videospot *Tu pa tam* in filmski napovednik. Pohvaliti velja še ovitek, ne sicer ne vem kako izvirno oblikovan, vendar atraktiven in pregleden, zapisani so izčrpni podatki.

Slovenija je končno dobila pravi ulični film, nadgrajen z domiselno sodobno glasbo, ki zna še kako prestrašiti povprečnega slovenskega ksenofoba.

ovitek 4, plošča 4

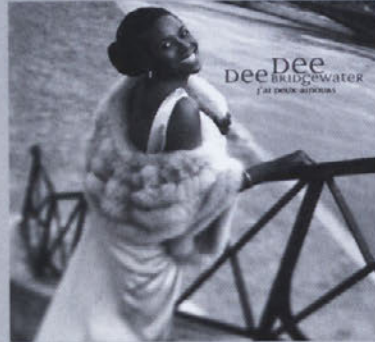
Lcd Soundsystem, Lcd Soundsystem, EMI/Dallas

Na spletu sem prebral, da sodi James Murphy, ime, skrito za skupino Lcd Soundsystem, med najbolj zanimive tipe na planetu. Ne vem, koliko je v tej trditvi resnice, je pa glasba skupine, ki je konec januarja postregla s prvencem, istoimenskim dvojnimi albumom, vsekakor navdušujoča in sveža.

Torej, Murphy je zanimiva oseba. Skozi devetdeseta se je udinjal pri dveh hardcore bandih, vmes pisal in dobil celo možnost sodelovanja z znanim Seinfeldom, vendar je raje kot to opremil lasten studio in začel z glasbeno produkcijo. Tako je kot neodvisen glasbenik leta 2002 zaslovel z uspešno *Losing My Edge*, kasneje postregel še z nekaterimi in končno izdal album, ki prinaša najprej na prvi plošči devet povsem novih posnetkov, na drugi so priložene dosedanje uspešnice. Prav gotovo ste na televiziji ali v radijskem etru ujeli pesem *Daft Punk Is Playing At My House*, ki je mogoče koga spomnila na glasbo že leta pokojne skupine Talking Heads. Gre za zadnjo uspešnico Jamesa Murphya in njegovih, ki v grobi značilnosti odlikava celotno ploščo. Primerjava s slovitim Davidom Byrneom in skupino se ponuja kar sama. Čeprav je glasba oprta na sodobne glasbene smernice, Murphy se večje poigrava s klubsko glasbo, acid houseom, tehnom, rockom, punkom, garageom, psihadeliko, popom, in kljub temu, da gre za klišejske oznake, mu uspe vse združiti v nov vzorec, za povrh še z alternativnim prizvokom. Kot bi vse recikliral in ponovno uporabil, vključno z ugle dom dueta Daft Punk, postreže s povsem novo glasbo, ki mu služi kot podlaga za izražanje lastnih stališč, dovtipov, šal, opisov občutkov, pogleda na svet, ipd.. Zadeva je seveda močno plesna, čeprav zna postreči tudi s presenetljivo lirčno rock balado, *Never As Tired As When I'm Waking Up*. Njegovo petje včasih bolj spominja na recitiranje, besedila niso zgolj okras, vse ima točno določen namen. Sodelujoči glasbeniki, bobnar Pat Mahoney, klaviaturistka in pevka Nancy Whang, basist Tyler Pope in multiinstrumentalist Phil Mossman, so bolj soustvarjalci in proizvajalci zvoka.

Lcd Soundsystem nam ponuja ploščo z glasbo, ki je izrazit znalec časa ter tesen preplet pop in alter smernic. Meje so zabrisane, govori le glasba, spajata se elektronika in človekova zvedavost. Nekaj simbolizma je tudi v nazivu skupine, za lcd ekranom se skriva le elektronika, brez osebe zaenkrat še ne gre.

ovitek 3, plošča 4

Dee Dee Bridgewater, J'ai deux amours, Universal/ Multimedia

Pravzaprav je bilo zgolj vprašanje časa, kdaj bo ena danes najvidnejših jazzovskih pevk posegla po francoski pesmarici in postregla z albumom francoskih pesmi. Po neuspelem zakonu in šepajoči glasbeni karieri se je v sedemdesetih letih preselila v Francijo, tam našla samo sebe, zablestela v glasbenem svetu in kot sama pravi v naslovni pesmi albuma *Imam dve ljubezni*, »Moja domovina je Pariz«.

Od njenega zadnjega odličnega albuma s skladbami Kurta Weilla so minila tri leta, vmes smo obiskali njen nepozabni nastop v Ljubljani, ponovno je izdala leta 1995 posneti album, posvečen glasbi pianista Horacea Silverja in sedaj je zopet z nami, tokrat s posrečeno zbirko francoskih pesmi, standardov in zimzelenih šansonov. Čeprav je Američanka, tekoče govori francosko, tudi petje v tem zahtevnem jeziku ji ne dela težav, značilnega ameriškega naglasa praktično ni zaslediti. Izbranih pesmi se je lotila na povsem nov način, ni se držala toge reinterpretacije, ampak je s pomočjo dolgoletnih sodelavcev, glasbenikov, ki so jo spremljali tudi na snemanju, poskrbeli za nove priredbe. Nekatere skladbe so tako skoraj povsem neprepoznane, recimo *La vie en rose*, izredna *La mer* zveni skoraj afriško, pri brezčasni *Brelvi Ne me quitte pas* jo slišimo ob krasni harmoniki Marca Berthoumieuxa, *Et maintenant* nas spomni na nedavno preminulega Gilberta Becauda, skratka vrstijo se same znane pesmi, ki jih je gospe Dee Dee tako kot mi davno posvojila. Mogoče se je hotela z novo podobo teh pesmi na neki način zahvaliti Parizu, ki ji je dal nov dom in prijatelje. Navadili smo se že, da jo na snemanjih in nastopih spremljajo pogosto ista imena in tudi na tej plošči je tako. Vrhunski glasbeniki, Ira Coleman je basist, Louis Winsberg jemlje v roke različne kitare, za raznovrstne in raznobavne ritme skrbi Argentinec Minino Garay, novo je le ime že prej omenjenega akordeonista. Vendar ta na videz skromna zasedba je zmožna velike glasbe, skupaj s pevko se popolnoma zlije v celoto, ki nas skozi francosko urbano tradicijo popelje na povsem nov način.

Gre vsekakor za nadaljevanje izvrstnega niza plošč Dee Bridgewater in svojevrsten spoj jazzu ter šansonu. Tudi ovitek je kakovosti glasbe primerno oblikovan. Solidna fotografija, vsi potrebni podatki, besedila, itd..

ovitek 4, plošča 5

Škisova tržnica: Predizbor, LokalPatriot, 16.april

Pogreb presvetlega očeta je predizbor prestavil za teden dni in, ne boste verjeli, tokrat se je začelo točno ob napovedani uri, brez zamude. Temu ni toliko botrovala zagretost organizatorjev, temveč precej natrpan vozni red, ki je napovedoval šest skupin, ena je sicer zaradi onemoglega bobnarja odpadla, vendar vseeno.

Za sedaj že minulo predstavitev študentskih klubov v ljubljanskem Športnem parku Tivoli so v LokalPatriotu pripravili predizborni koncert mladih neveljavljenih skupin dolenske regije in ker sem bil povabljen med ocenjevalce, sem prireditel pozorno spremljal. Klub je bil seveda popolnoma zaseden, nastop skupin omejen na pol ure, vmes so bili desetminutni odmori, kar je večeru dalo posebno dinamiko. Začel je *Spin* iz Ribnice, rock kvartet, ki je bolj kot na lastno gradivo stavil na stare rockerske uspešnice, *Born To Be Wild*, *God Save The Queen*, odigral celo *Zdravljico* in podobno. Fantje so poskrbeli za dobro vzdušje, nato so jih na odru zamenjali novi metalci iz Brežic *Pupetz*, kvartet s pevcom, ki je postregel z močno adrenalinskim metalom in zelo solidnim zvokom, tudi pevec je dal vse od sebe, v ospredju pa so bila le besedila v angleškem jeziku. Za njimi so pozicije na odru zavzeli ljubljenci domače publike, novomeški *Otium*. Tudi ta kvartet s pevko je zaznamoval dober zvok, avtorska glasba, kanec elektronike, razumljiva besedila v slovenščini, kar je predvsem zasluga pevke, ki zna animirati občinstvo, čeprav je to samo od sebe pritegovalo očitno lokalno znanim besedilom. Tudi naslednja skupina je nastop zastavila energično, metliški kvintet s pevko *En skuz fal* se je lepo odrezal, sicer dobra pevka je pogosto pela mimo mikrofona, klaviaturist je segal po precej čudnih zvokih, proti koncu nastopa pa so dobili precej zamazan zvok. Ura se je bližala polnoči, *Kosmate dlesni* iz Kočevja so se iz prej navedenih vzrokov odpovedale nastopu, nakar je sledilo presenečenje. Kot zadnja je na oder prišla posavska skupina *The Running Clocks*, kitarista, bobnar, basist jih je zapustil in karizmatična pevka, vokalno sicer na trenutke šibka, drugače odlična. Pogumno so se lotili rock klasik od Billa Haleyja do *Animals* in *Shadows*, pravzaprav so delovali, kot bi padli iz kakšnega časovnega stroja, nastop je celo spominjal na ono znano sceno Kusturičinega filma *Se spominjaš Dolly Bell*?

Končalo se je z zmago domačega *Otiuma*, sam predizbor je dal zanimiv presek glasbenega delovanja širšega dolenskega območja in po kakovosti nastopov sodeč, je ta močno živ.

Legenda ocen:

- - Prek slušnega kanala naravnost v srce
- - Ušesa vredno
- - Tudi to je zvok
- - Prispevajte za slušni aparat

Elvis Stanić
Group, Jazzinty
abonma, KC
 Janeza Trdina,
 14. april

Tudi predzadnji večer letošnjega jazzovskega abonmaja je izzvenel v znaku hrvaških glasbenikov. Dobro uigran kvartet, ritem sekcija z zvezdo večera, ne toliko izvirnim kot glasbi predanim kitaristom ter kakovosten zvok, izpolnjeni so bili vsi pogoji za navdušenje zbranega občinstva, ki je tokrat za dobro tretjino napolnilo dvorano.

Elvis Stanić, sin znanega očeta, poleg kitare obvlada tudi harmoniko, se nam je s stalnimi sodelavci tokrat predstavil le kot izvrsten kitarist in postregel z izborom glasbe lastnih treh albumov ter menda tudi premierno, tik pred izidom, predstavil gradivo nove plošče. Kljub temu da njegova glasba zveni podobno kot pri Patu Methenyju ali še kakšnem podobnem znanem kitaristu, smo med značilnimi sozvočji kitare, klavirja, sintetizatorja, vokalnega scata, med bossa novo in sambicami ujeli tudi kanček swinga in celo rhythm in bluesa. Če v glavi poskušas razločiti uro in pol glasbe tega večera, se pravzaprav težko odločiš, za kakšno posebno skladbo, saj so si bile v večini podobne in zaradi večkratne uporabe enakih prijemov enolične. Vendar Elvis Stanić je predan in iskren glasbenik, pomanjkanje izvirnosti nadgradi z žarom izvedbe in res je tam proti koncu nastopa, predvsem v skladbi *Rain*, zvenela je nekam sumljivo afriško, ter v zadnji temi, pokazal vse, kar zna. Pravzaprav je to počel ves večer, le adute je prihranil za finale. Spremljajoči glasbeniki, klavirist Ivan Popeskić, kontrabasist Goran Rukavina in bobnar Marko Lazarić, so mu ves čas stali ob strani in zagotavljali solidno podlago, se v solih tudi sami izkazali, nase je še posebej opozoril energični in domiselni bobnar.

Ob elegantni glasbi, prijetnih harmonijah in dobrih glasbenikih je večer hitro minil, dobili smo tudi dodatek, kakšnih novih odkritij ali presenečenj nismo bili deležni. Kljub vsemu soliden nastop. Torej, za letošnji precej raznoliki in po mednarodnih vodah pogledujoči spored Jazzinty abonmaja lahko že sedaj pred zadnjim nastopom ugotovimo, da je zadovoljil večino novomeškega jazzu naklonjenega občinstva in opravičil več kot ne sifovska trud in voljo prirediteljev.

Sinkopa: Trije
puhalci & Dick in
Greta, LokalPatriot,
 1. april

Ne boste verjeli, ob napovedani pol deseti uri se je zadeva že odvijala, vendar je bilo potrebno ob glasbi DJ-ev počakati kar uro in tričetrt, preden se je kaj zgodilo tudi na osrednjem odru, kjer so pripravljene, lesketajoč krom v svetlobi zasilnega light showa, čakali trije bobnarski kompleti, konge in na tla položeni didgeridoo. Tudi publike, ki se je očitno navadila in z obiskom odzvala na večne zamude, ni bilo kaj dosti. Šele do enajstih petnajst, ko so na oder prišli trije tolkalci in puhalci v avstralsko aborignsko glasbilo, se je kar nekaj nakapljalo.

DJ tandem, Dick in Greta, oba fanta, da ne bo pomote, sta nas pred tem kar solidno zalivala s precej glasno predvajano sodobno elektroniko, ki je vsebovala precejšnje mero acid-drum'n'bass-inteligenta ali nečesa podobnega, dobro sodelovala za mešalko in domiselno spajala komade ter počasi dvigovala tempo, pripravljala pravo vzdušje za nastop bobnarjev. Vse skupaj je delovalo zelo v redu, vendar v slabih dveh urah še tako dobra zadeva zvodeni. Poudarjam, niso vedno krivi prireditelji koncertov, tudi publika se pogosto obnaša razvajeno in nespoštljivo do glasbenikov, ti se morajo potem prilagajati zamudnikom!

Tolkalci so končno zavzeli pozicije, didgeridooist je zapuhal, bobnarji Sašo Pušnik (Cancel), Andrej Zavašnik (Srečna mladina, Skor) in Vili Žigon (Dremwalk) so zaklofali. Začeli in nadaljevali so precej udarno in takoj izza točilne mize povlekli vse novomeške bobnarje, publika je ob oblikovanih ritmičnih glasbi, ki je temeljila na podlagi prodorno globokega zvoka didgeridooja in se zlivala z agresivnim ritmom, zastrigla z ušesi in ob poplesovanju uživala. Spored Treh puhalcev se verjetno oblikuje spontano in sestoji iz kratkih, recimo tam od dveh do treh minut dolgih ritmičnih vzorcev, ki jih sooblikujejo in povzemajo vsi trije. Začne se vedno z neko temo didgeridooja, s posneto glasbeno linijo ali bobnarsko frazo, vsi tolkalci nato nastali ritem brez kakšnih dodatkov vzdržujejo do viška. Kakšne nadgradnje tega osnovnega vzorca ta večer ni bilo slišati in zadeva je kmalu prešla v enolično dolgočasje, kar pa v ritmu zibajoče občinstvo ni kaj posebej zapadlo. Večer, bobnarska vaja, se je ob udarnih ritmičnih nadaljeval in končala, za nekatere prej, za druge kasneje.

Veselin Marković, Izplavanje,
 prevod Damijan Šinigoj, Založba
 Goga 2004

Rasto Božič

Šini mi je dal težko nalogo, ko mi je v recenzijo izročil prevod romana v tujni delujočega srbskega pisatelja, knjigo, ki je izšla v zadnjem Goginem nizu. Za avtorja še nisem slišal, njegov bogat, impresionistično barviti slog me je takoj pritegnil, prevod je brezhiben, mogoče bi le omenil površno lektoriranje, besedilo pa me je skoraj osupnilo. Kaj podobnega še nisem bral.

Šele pred pol ure sem zaprl knjigo, še vedno sem pod vtisom, in če sem odkrit, niti ne vem, kje začet. Med branjem sem zapisal nekaj beležk, citatov, recimo, »Svoboda najdeš šele, ko jo izgubiš«, ali »Morda se nič ne izgubi«, pred koncem knjige so se mi te besede zdele primerne za začetek pisanja, pa sem na koncu ugotovil, da odražajo le del besedila te zelo nenavadne zgodbe. Za kakšen žanr sploh gre? Sem bral kriminalni roman, avtobiografijo, polno nenadnih in neverjetnih zapletov? Sem imel v rokah premišljeno izdelano samopreiskovalno psihoanalitično delo razcepljene osebnosti, je mogoče avtor meril na reinkarnacijo in selitev duš? »Morda se nič ne izgubi« na tem svetu, kjer še vedno ne vemo, čemu služi velik del možganov in kaj se dogaja v njih. Kaj se zgodi z vsem znanjem, s spoznanji, z dognanji, kam gre vse to v zadnjih sekundah človekovega življenja? Gre vse v nič, ostane le absolutna ničla v širnem vesolju ali se naš podzavestni jaz v nekem trenutku prebudi v drugem telesu, času, prostoru? Je mogoče avtor meril in to smer ali je vse skupaj le razmišljanje, manipulacija, poigravanje, podobno početju, ki si ga zavest dovolji v primeru glavnega junaka?

Knjiga gotovo ne sodi med lažje branje, bralca pa z vsako stranjo bolj grabi in buri radovednost. Knjigo začne *Prolog*, napove zaplet, nato se v *Prvem delu* zgodi popoln obrat, zgodba se odvija kot v temnem »filmu noir«. Pisana je izredno izdelano. Prvi del se začne in konča skoraj identično, šele na koncu bralcu postane jasno. Potem nadaljuje branje *Drugega dela*, ki postreže s kriminalno noto, v *Tretjem* se zadeva psihološko razkrije, v *Epilogu* se spet zgodi obrat in šele tedaj, na zadnjih straneh, dojameš zgodbo in zaplet.

Res nenavadna knjiga, zgodba postavljena v skoraj neznana čas in prostor, le pogrebni običaji na skrivaj sporočajo deželo pravoslavja, priimki izdajajo nekdanje bratske ljudi, dostop do medmrežja izpove sodobni čas, pa vendar vse to sploh ni pomembno. Gre za univerzalno zgodbo, podano izredno izvirno in tankočutno, postavimo jo lahko na kateri koli del planeta. Kaj vse se skriva v človeški glavi, del odgovora ponuja *Izplavanje* Veselina Markovića.

URŠA TOMAN

Sonce je bilo zeleno jajce
 kiparska razstava, razstavišče
 lapidarija v Galeriji Božidar Jakac,
 Kostanjevica na Krki, 15 april – 19 junij
 2005

Iztok Hotko

Urša Toman je se je v preteklosti profilirala predvsem kot ena izmed avtoric t. i. kroga Metelkove. Ustvarjalci z ljubljanske Metelkove, ki delujejo v raznolikem polju kulturno umetniških praks, so si skozi leta zgradili podobo družbenokritičnih aktivistov, ki v svoji t. i. avtonomni coni nenehno kujejo subverzivne načrte za dokončen prihod boljšega, socialno čutečega sveta. V nasprotju z avtorji ostalih teoretsko umetnostnih področij, ki v kontekstu slovenskega kulturnega prostora dejansko pomenijo alternativni pogled na svet, pa za likovne ustvarjalce z Metelkove ne moremo reči, da so radikalno prelomili s tradicijo slovenske likovne scene. Tako v formalnem kot v vsebinskem aspektu ne prebijajo ustaljenih okvirov, temveč ostajajo na danes prevladujočem teritoriju ozko zamejenih in povsem zasebnih mitoloških in obsesij.

Tudi dela Urše Toman, s katerimi se predstavlja v Kostanjevici na Krki, ostajajo v tem intimističnem kontekstu. Gre za figuralne plastike manjših dimenzij, ki so bile ustvarjene med letoma 2000 in 2005. Razstava je sestavljena iz treh ciklov, ki tematizirajo pravljice svetove treh vrst fantazijskih stvorov (Triobliti, Hobiti, Pošasti). Všečna postavitev del v trojčku specifičnih, izrazito razgibanih in s patino minule bogatih prostorih t. i. lapidarija kostanjeviškega samostana, ustvarja vtis igrivega, nekoliko skrivnostnega in predvsem izrazito domačnega ambianta.

Avtorica iz klasičnih kiparskih materialov in tehnik (brušen teraco, žgana in brušena glina ter beton) z rudimentarno likovno govorico in preprosto mizansceno izvajlja arhaične svetove pravljič in mitov, ki jih priključuje skozi prvinske zoomorfne in antropomorfne oblike, ki pa ne učinkujejo togo, arhetipsko, temveč lahko, na trenutke celo izrazito humorno, ustvarjajoč prijetno čustveno atmosfero. Tomanova gradi asociativno bogat imaginarij, ki izhaja iz naivno-otroške percepcije sveta. Tako se kažejo arhaične oblike kot nekakšna vizualizacija nezavednega v sodobnem človeku, kot želja po pristnejšem stiku (kakršnega so zmožni edino otroci), z lastnim mitološkim izvorom.

V prvem prostoru so tako postavljeni Triobliti, ki spominjajo na izumrle morske členonožce. Zgodovinski obstoj teh bitij sicer dokazujejo fosilni ostanki, ki pa jih umetnica modificira in počloveči. S tem nakaže lastno pojmovanje globoke človekove povezanosti z naravo kot »veliko celoto« in problematizira scientistični koncept spoznanja. V drugi prostor naseli Hobite, ki se imajo svojemu nastanku gotovo zahvaliti Tolkienu in popkulturnemu kontekstu. Hobiti uprizarjajo pravljичni svet vilinskih bitij in škratov, ki skozi ljubkost svoje fiziognomije evocirajo pristno otroškost in intenziven čustven nagovor. V zadnjem prostoru najdemo Pošasti, ki naj bi po imenu v nas vzbudile strah in nelagodje, učinkujejo pa ravno nasprotno – pomirjajoče in terapevtsko. Človekove zavedne ali nezavedne strahove in nezaupanje sprevrčajo v odprtost in smeh. Gledalcu se tako še posebej vtisne v spomin humoren podton razstave. Prav humor se zdi ena izrazitejših odlik omenjene kiparske postavitve, saj ga v slovenski vizualni umetnosti notorično primanjkuje in včasih se zdi, da je – tako kot pri večini ostalih umetnostnih vrst pri nas – kar nekako podcenjen.

GLEDALISCE

DARIO FO: NAKLJUČNA SMRT NEKEGA TERORISTA - gledališka predstava. Režiser: Boris Cayazza Igrajo: Gašper Tič, Jože Hrovat, Igor Štamulak, Gorazd Žilavec, Danijel Malalan, Nataša Tič Ralijan. Gledališče Koper. 12. decembra 1969 je na Trgu fontana sredi Milana eksplozija bombe povzročila smrt 16 ljudi, 88 je bilo ranjenih. Še isto noč je policija ustavila 84 ljudi, po večini anarhistov. Med njimi je bil tudi Giuseppe Pinelli, ki se je po treh dneh zaslišani domnevno pogнал skozi okno policijske postaje in umrl. Neizpodbitna dejstva pa govorijo o tem, da so ga v smrt pahnili zasliševalci. Šele tri desetletja kasneje se je izkazalo, da so napad izvedli neofašisti. Pomemben iskalec resnice v primeru Pinelli je bil tudi dramatik Dario Fo, ki sodi v sam vrh političnega gledališča. Njegova satira je ostra in zadene natančno tja, kamor je usmerjena. Državi postavlja strašljivo ogledalo, javnost pa spodbuja k političnosti angažiranosti. **KC Janeza Trdine, sreda, 18. maj, in torek, 24. maj, 20.00, 1.700 / 2.500 sit.**

PODNAJEMNIK - gledališče. KD Podhosta, petek, 20. maj, vstop prost.

GLASBA

UČENCI GLASBENE ŠOLE MARJANA KOZINE - javni nastop. KC Janeza Trdine, torek, 17. maj, 19.00, vstop prost.

MUSICA PATRIOTICA - glasbeni tematski večer. Ambientalna elektronska in live glasba, od chilla do downtempa. Plošče suka Rasto Božič. LokalPatriot, 21.00, vstop prost.

JAZZINTY ABONMA: BRIZANI ELECTRIC BAND - koncert. Imer Traja Brizani je, čeprav na slovenskem glasbenem prizorišču deluje že skoraj dve desetletji, občinstvu še vedno premalo znan, a v glasbenih krogih izjemno cenjen solist. Njegov občutek za kompozicijo, predvsem pa virtuozno obvladovanje električne bas kitare, ga uvršča med najboljše domače glasbene mojstre. Traja Brizani je ob delovanju v svojem nekdanjem ansamblu Amadeus nastopal še v številnih studijskih in priložnostnih jazzovskih zasedbah (Amala, Dejan Pečenko trio...), morda pa je bil najpomembnejši učitelj in mentor marsikateri glasbeni osebnosti. Brizani v svoji glasbi združuje glasbeno znanje in občutno interpretacijo ter simpatije do pop jazz, latino jazz, funka, etna in fusiona. Vsi naštetih glasbeni slogi so okusno zlit v barvito muzikalično celoto, kar Trajo postavlja ob bok znanim glasbenikom virtuosnega jazz-funka. LokalPatriot, četrtek, 19. maj, 21.00, 1000/1.500/2.000 sit.

OTROŠKI IN MLADINSKI PEVSKI ZBORI - tekmovanje. Tekmovanje otroških in mladinskih pevskih zborov Dolenjske, Posavja in Bele krajine. KC Janeza Trdine, petek, 19. maj, 15.00, vstop prost.

SALSA VEČER - plesna zabava. Plesni večer s show skupino Salsa Slovenija. Običajna plesa in dobre glasbe. Za vse bipede. LokalPatriot, petek, 20. maj, 21.30, vstop prost.

TOLKALNA SKUPINA MUVARUVA GRUVA - koncert. Muvaruvagruva je osemčlanska tolkalna skupina, ki prihaja iz Novega mesta. Samo ime najbolje predstavlja glasbo in sporočilo, ki ga v prostor prinaša skupina. Mladostna energija in razigranost sta v času, v katerem živimo, še kako pomembni. Glasba, ki jo skupina izvaja, je izključno instrumentalna, obsega pa pestro paleto glasbenih vrst od jazz, etna do rocka. Koncert je namenjen predstaviti njihovega prvenca »Mišn posibl«, ki bo izšel konec maja 2005, temu pa bo sledila tudi promocijska turneja po Sloveniji. Produkcija: Muvaruvagruva in LokalPatriot. KC Janeza Trdine, sreda, 25. maj, 20.00, 500/800/1.200 sit.

DEBI VEČER: THE TIDE - koncert. Skupina The Tide je nastala sredi leta 2004, prihaja pa iz Kranja. Do medsebojnega sodelovanja je prišlo med petimi glasbeniki, ki so že pred tem veliko igrali po skupinah na Gorenjskem, zbrali pa so se zaradi skupnega interesa, da bi ustvarjali in izvajali izključno lastno avtorsko glasbo in se tako izognili preigravanjem priredb, ne da bi bilo poslušalstvo na koncertih zato prikrajšano za užitek ob glasbi. Tomaž Štular (vokal, kitara), Dejan Osterman (bas), Drejc Pogačnik (klaviature, spremljevalni vokal), John Rattenberger (kitara) in Martin Pogačnik (bobni) sestavljajo skupino, ki ustvarja melodičen rock s poudarkom na bogatih harmonskih aranžmajih in vsečnih pop melodijah. LokalPatriot, četrtek, 26. maj, 21.00, vstop prost.

GLASBENI VEČER UČENCEV GLASBENE ŠOLE NOVO MESTO - koncert. Hudičev turn, petek, 27. maj, 20.00, vstop prost.

HARD'N'HEAVY: WACKEN - glasbeni tematski večer. Festival Wacken, ki se vsako leto zgodi v majhni vasi Wacken na severu Nemčije, je eden izmed največjih metalških festivalov na svetu. Gostil je že vse največje zvezde heavy zvrsti. Letošnji festival se bo odvijal od 4. do 6. avgusta in bo poleg največjih imen metalške scene ponudil tudi obfestsvalske užitke, kot so nogomet s člani skupin, bazen, tržnico z metalškimi artikli, izbor najlepše obiskovalke... V soboto si bomo ogledali posnetke z lanskoletnega dogodka in poslušali kompilacijo bandov, ki so v Wacknu igrali v prejšnjih letih. LokalPatriot, sobota, 28. maj, 21.00, vstop prost.

IN-LINE ROCK FESTIVAL - prireditelj. Podžlejn, Suhokranjci in Ana Papedan. OŠ Dolenjske Toplice, sobota, 28. maja, 21.00.

MEPZ KRKA - koncert. KC Janeza Trdine, torek, 31. maj, 20.00.

FILM

DOM KULTURE

ZBORISTI. Režiser: Christophe Barratier Scenarista: Christophe Barratier, Philippe Lopes-Curval Igrajo: Gérard Jugnot, François Berléand, Kad Merad, Jean-Paul Bonnair, Marie Bunel, Jacques Perrin, Jean-Baptiste Maunier, Didier Flamand, Maxence Perrin, Paul Charières, Carole Weiss, Philippe Du Janerand, Erick Desmarestz Francija, Švica, Nemčija, 2004. Priznani dirigent Pierre Morhange čaka na večerni koncert v New Yorku. Njegovo zbranost zmoti telefonski klic. Izve, da v Franciji umira njegova mati, zato se nemudoma vrne v domovino. Tam od nekdanjega sošolca Pépinota izve, da je pred časom umrl tudi njun profesor glasbe, ki je pred smrtjo Pierru zapustil svoj učiteljski dnevnik. Pierra branje dnevnika takoj vrne daleč v preteklost, v leto 1949. Skozi oči svojega učitelja Clémenta Mathieuja podoživlja hude čase povojne Francije, ko je Mathieu, nadarjeni glasbenik, zaradi pomanjkanja dela moral sprejeti službo asistenta učitelja na gimnaziji za težavne dečke. Četrtek, 19. maj – nedelja 22. maj, 900 sit.

GRAZIIN OTROK. Režija: Emanuele Crialese. Italijansko – francoski film. Petek, 21. maj – nedelja, 22. maj, 900 sit.

MAsaj. Režija: Pascal Pison. Četrtek, 26. maj – nedelja, 29. maj, 900 sit.

DESPERADO TONIC. Režija: Boris Petković idr., igra: Ivan Volarič. Slovenski film. Petek, 27. maj – nedelja, 29. maj.

PLANET TUŠ

Od četrta, 19. 5. 2005

VOHUNSKA NAVEZA (Agents Secrets) - kriminalna akcija. Režija: Frédéric Schoendoerffer. Igrajo: Vincent Cassel, Monica Bellucci, André Dussollier, Charles Berling, Bruno Todeschini, Eric Savin. 109 min.

VOJNA ZVEZD: EPIZODA III - MAŠČEVANJE SITHA (Star Wars: Episode III - Revenge of the Sith) - ZF akcija. Režija: George Lucas. Igrajo: Ewan McGregor, Natalie Portman, Hayden Christensen, Ian McDiarmid, Samuel L. Jackson. 140 min.

Od četrta, 26. 5. 2005

RIDDICKOVE KRONIKE (The Chronicles of Riddick) - ZF akcija. Režija: David Twohy. Igrajo: Vin Diesel, Thandie Newton, Judi Dench, Karl Urban, Colm Feore.

HITRA ZEBRA (Racing Stripes) - družinska animirana komedija. Režija: Frederik Du Chau. Igrajo: Bruce Greenwood, Hayden Panettiere, Caspar Poyck, Gary Bullock, Wendie Malick, M. Emmet Walsh. 84 min.

VEČ KOT LJUBEZEN (A Lot Like Love) - romantična komedija. Režija: Nigel Cole Igrajo: Amanda Peet, Ashton Kutcher, Taryn Manning, Aimee Garcia, Lee Garlington. 107 min.

Od četrta, 2. 6. 2005

TALEC (Hostage) - triler. Režija: Florent Emilio Siri. Igrajo: Bruce Willis, Kevin Pollak, Jimmy Bennett, Michelle Horn, Ben Foster, Jonathan Tucker. 113 min.

MORILEC MEHKEGA SRCA 2. (The Whole Ten Yards) - akcijska komedija. Režija: Howard Deutch. Igrajo: Bruce Willis, Matthew Perry, Amanda Peet, Natasha Henstridge. 98 min.

Od četrta, 9. 6. 2005

A SMO ZE TAM (Are We There Yet?) - družinska komedija. Režija: Brian Levant Igrajo: Ice Cube, Nia Long, Aleisha Allen, Philip Bolden, Jay Mohr, M.C. Gainey, Tracy Morgan. 95 min.

ROBOTI (Robots) - animirana fantazijska družinska komedija. Sinhroniziran v slovenščino. Režija: Chris Wedge, Carlos Saldanha. Igrajo (sinh. glasovi): Gregor Gruden, Karin Komljanec, Primož Ekart, Jurij Souček, Jernej Kuntner, Ajda Toman. 91 min.

UGANI KDO PRIDE NA VEČERJO (Guess Who) - romantična komedija. Režija: Kevin Rodney Sullivan. Igrajo: Bernie Mac, Ashton Kutcher, Zoe Saldana, Judith Scott, Hal Williams, Kellee Stewart. 106 min.

Redna cena kinovstopnice v Planetu Tuš je 900 sit, za matinejske predstave (do 14. ure; sobote in nedelje) 700 sit, ob pone-deljih 800 sit.

KNJIGARNA GOGA

KLAPA - VIDEODROME - poletni kino. Klapa, društvo ljubiteljev filma, predstavlja: Ciklus po izboru Boruta Uhana Videodrome (1983) R: David Cronenberg I: James Woods, Sonja Smits, Deborah Harry, Peter Dinklage. Turek, 17. maj, 20.00, vstop prost.

KLAPA: SWINGERS - poletni kino. Klapa, društvo ljubiteljev filma, predstavlja: Ciklus po izboru Boruta Uhana. Swingers (1996) R: Doug Liman I: Jon Favreau, Vince Vaughn, Ron Livingston, Patrick Van Horn. Turek, 24. maj, 20.00, vstop prost.

KLAPA: SIRENS - poletni kino. Klapa, društvo ljubiteljev filma, predstavlja: Ciklus po izboru Boruta Uhana. Sirens (1994) R: John Duigan I: Hugh Grant, Tara Fitzgerald, Sam Neill, Elle Macpherson... Turek, 31. maj, 20.00, vstop prost.

RAZSTAVE

ARHITEKTI V RISBI - OTVORITEV RAZSTAVE. Sodelujejo Lojze Drašler, Jernej Kraigher, Marko Mušič, Marjan Ocvirk in Janez Suhadolc. Risbe petih slovenskih avtorjev arhitektov, ki od leta 1973 že četr-tič razstavljajo skupaj. Galerija Krka, 17. maj, 20.00, vstop prost.

MEDNARODNI DAN MUZEJEV - ogle-di razstav. 10.00 – 16.30 Jaz delam lon-ce, piskrčke. Na voljo bosta lončarsko kolo in glina, obiskovalec si bo po želji izdelal svoj piskrček. 9.30 – 11.30 Spoznavanje telegrafa in telegrafiranja. 17.00 Javno vodstvo: Baza 20, vodi Jože Saje 19.00 Jav-no vodstvo: zgodovinska razstava Pošta na Dolenjskem do leta 1918, vodi avtorica Marjeta Bregar. Dolenjski muzej, sreda, 18. maj, 09.00 – 19.00, vstop prost.

VLADIMIR LAMUT: AKTI - otvoritev raz-stave. Otvoritev likovne razstave: Vladimir Lamut - Akti, ob 90. obletnici umetnikove-

ga rojstva. Dolenjski muzej, petek, 20. maj, ob 19.00, vstop prost.

DAN DOLENJSKEGA MUZEJA NOVO MESTO. Dejavnosti bodo potekale ves dan. 20:00 Otvoritev razstave Meščanska garda Novo mesto. Dolenjski muzej, sredo, 1. junij, vstop prost.

RAZSTAVE IN DOGODKI V KNJIŽNICI MIRANA JARCA. V avli Knjižnice Mirana Jarca je ves mesec na ogled razstava ob stoti obletnici smrti pisatelja Janeza Trdine. Na oddelku za odrasle sta na ogled naslednji razstavi: ob stoti obletnici smrti pisatelja Janeza Trdine ter razstava, posvečena pisatelju Ivanu Cankarju (10. 5. 1876 – 11. 12. 1918). V času simpozija o Janezu Trdini bo v KC Janeza Trdine na ogled razstava »Popotnik in samotnik pod Gorjanci, ki jo je pripravila Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. Na oddelku za mladino sta na ogled razstavi fotografij s podelitve priznanj letošnje Mavične ribice ter razstava fotografij s podelitve bralne značke - Ostržek za učence OŠ Grm iz Novega mesta. Obe razstavi je pripravila knjižničarka Barbara Gorše.

KAJA DROBEŽ: EKSPERIMENT – likovna razstava. Ilustracije s kemičnim svinčnikom. Kaja Drobež je dijakinja na Srednji šoli za oblikovanje v Ljubljani. Ilustracije izdeluje v različni tehniki. Knjižnica Goga – atrij, do 28. maja, vstop prost.

DRAGAN GAČNIK: ZVOKI TIŠINE. Likovna razstava. Dragan Gačnik živi in dela v Zenici (BiH), pripada zeniški minimalistični likovni sceni. Njegova dela temeljijo na geometrizaciji kompozicije ter žičnati mreži kot materialu. KC Janeza Trdine, mala dvorana, do 11. junija, vstop prost.

KNJIGA

KNJIZNA ČAJANKA ZA DEDKE IN BABICE – PRAVLJIČNE POTI SLOVENIJE. Knjiga s tem naslovom Irene Cerar Drašler (Sidarta) nas bo s slovenskimi pravljicami napotila na izlete po širni Sloveniji: spoznavali bomo reke in jezera, gorske vrhove in podzemne jame... Pri tem nam bodo lahko v pomoč tudi nekateri drugi popotniški priročniki. Pred nami so namreč počitnice, ko bomo potovali in raziskovali bližnje kraje in daljne dežele. Dodali bomo še nekaj knjig, ki nam lahko pomagajo, da se odpravimo z domišljijo na potep. O vsem tem bo predavala in svetovala vodja oddelka za mladino Slavka Kristan. Knjižnica Mladinska knjiga, četrtek, 19. maj, 10.00, vstop prost.

ALEŠ DEBELJAK: EVROPA BREZ EVROPEJCEV - literarni večer. Aleš Debeljak. Evropa brez Evropejcev v pogovoru s Spelo Luzar. Kaj je Evropa? Kdo je Evropejec? Smo Slovenci z vstopom naše države v Evropsko unijo maja 2004 že tudi stvarno deležni ne samo pravic, ki izvirajo iz članstva naše države, ampak tudi spoštovanja, ki izhaja iz družjenja med enakimi? Kako dolgo bo trajalo, da se bo evropski mentalni prostor osvobodil dediščine razdeljene celine, ki je na zahodu Evrope sprožala globoko in dolgo trajajočo sumničavost do dežel in ljudi na terra incognita njenega vzhoda? Takšna vprašanja si bržkone zastavlja vsak, ki vsaj malo razmišlja o Evropi, tej "širši" domovini Slovencev. Aleš Debeljak, dr. sociologije, profesor in predstojnik Centra za preučevanje kulture in religije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, pesnik in esejist, čigar dela

so prevedena v številne svetovne jezike, v tej knjigi nanje odgovarja tako, da kritično analizira in informativno predstavi razvoj evropske ideje in temelje sodobnega oblikovanja Evrope, pri tem pa še zlasti pozorno osvetljuje problematiko skupnega duhovnega okvira, poti do kulture soglasja in solidarnosti, odnos med patriotizmom in nacionalizmom, vlogo evropskih političnih in ekonomskih elit ter pomen (odsotne) evropske javnosti in razmerje med slovenskimi in evropskimi plastmi identitet v današnjem nestabilnem svetu. Knjižnica Goga, sredo, 18. maj, vstop prost.

SALMAN RUSHDIE: SATANSKI STIHI - literarni večer. Matjaž Grum v pogovoru s prevajalcem Juretom Potokarjem. Salman Rushdie je za svoj četrti roman, Satanski stih, leta 1988 dobil Whitbreadovo nagrado. Zgodba se začne spektakularno. Gibeel Farišta in Saladin Čamča, indijska igralca, padata proti zemlji, po tem ko letalo Air India eksplodira nad Rokavskim prelivom. To padanje je sugestija na resnično teroristično dejanje, ko so – domnevno sikhovski teroristi – leta 1985 razstrelili Air India boeing 747. »Da bi se ponovno rodil,« zapoje Gibeel Farišta, prevračajoč se izpod neba, »moraš najprej umreti.« Tako srečamo naša protagonista v zgodbi boja med dobrim in zlim. Sledijo bizarni dogodki, sanje, zgodbe preteklosti in prihodnosti. Lik, ki temelji na preroku Muhamedu, in njegov prevod Korana, sta, lahko si mislite, upodobljena nekonvencionalno. Roman so prepovedali v Indiji in Južni Afriki ter zažigali na bradfordskih ulicah v Yorkshiru. Ko je ajatola Homeini pozval vse goreče Muslimane, da ubijejo pisatelja in založnike knjige, se je bil Rushdie prisiljen skrivati. Na Rushdiejevo glavo je bila kmalu razpisana tudi nagrada

milijon dolarjev. Knjižnica Goga, četrtek, 26. maj, 20.00, vstop prost.

GOSTJE JSKD - literarni večer. Knjižnica Goga, petek, 27. maja, 20.00, vstop prost.

DELAVNICE

EXCEL - delavnica. Kaj je makro, delo z makroji, izdelava makrojev in njihova uporaba. Multimedijški center Dolenjske, torek, 17. maj, 16.30, vstop prost.

KREIRANJE LASTNEGA MAILA - delavnica. Osnovne operacije pri delu z e-pošto. Multimedijški center Dolenjske, 16.30, vstop prost.

POTOPISI

SRI LANKA – dokumentarni film s pogovorom. Avtor: Roman Makše. Knjižnica Goga, petek, 20. maj, vstop prost.

OTROCI

S. MAKAROVIC: SAPRAMIŠKA - otroška predstava. Režija: Katja Pegan Igrajo: Tanja Dimitrievska, Pavel Rakovec, Uroš Smolej, Rok Vihar, Matjaž Višnar. Prešerno gledališče Kranj. Sapramiški se v stiski, ko sama ne more streti lešnika, odpre precej zanj bistvenih vprašanj: koliko lahko zaupam v poštenost drugih, so mi drugi res pripravljeni zmeraj priskočiti na pomoč, komu lahko popolnoma zaupam, kaj je pravo prijateljstvo? Na koncu se izkaže, da ima miška pravzaprav srečo v nesreči. Čeprav si zlomi zob, pozneje ugotovi, da obstaja v gozdu tudi Detel, ki ta zob lahko popravi, in da oditi k zobozdravniku niti ni najhujša stvar na svetu. In kar je največ vredno: Sapramiška spozna, da je Regica res dobra prijateljica in da se včasih, ko smo zelo obupani, lahko zgodijo celo čudeži. KC Janeza Trdine, četrtek, 19. maj, 17.00, 800 sit.

LAN PARTY - turnir v videoigrah. Multimedijški center Dolenjske za vse navdušence organizira LAN Party. Vse informacije o vsebini in obliki spremljajte na spletnih straneh Multimedijškega centra in na oglasnih mestih LokalPatriota. Informacije in prijave: mcd@lokalpatriot.si, 07/3371 791, 031/704 348. LokalPatriot, sobota, 21. maj, 10.00, vstop prost.

IRENINA TORBA PRAVLJIC - ure pravljič. Knjižnica Goga, sobota, 21. maj, 10.00, vstop prost.

URE PRAVLJIC. Pripoveduje Slavka Kristan. Knjižnica Mirana Jarca, Oddelek za mladino, vsak torek ob 17.00, vstop prost.

IGRALNA URA S KNJIGO IN Z DIDAKTIČNIMI IGRAMI. Knjižnica Mirana Jarca, Oddelek za mladino, vsak četrtek ob 17.00, vstop prost.

POTEPANJE S SIMONO - ure pravljič. Knjižnica Goga, sobota, 28. 5. ob 10:00, vstop prost.

TRDINOVO LETO

Petek, 27. maj

11.00-14.15, 16.00-18.30

Simpozij Janez Trdina med zgodovino, narodopisjem in literaturo (mala dvorana KC Janeza Trdine)

19.00

Predstavitve izdaj v jubilejnem Trdinovem letu (Založba Goga) Otvoritev fotografske razstave Gorjanske bajke Boruta Peterlina (avla KC Janeza Trdine)

20.00

Slavnostna akademija ob Trdinovem jubileju (velika dvorana KC Janeza Trdine)

Sobota, 28. maj

20.00

Premiera celovečernega dokumentarnega filma Trdinov ravs (Velika dvorana KC Janeza Trdine)

Uroš Weinberger, akademski slikar
Interpretacija: Borut Peterlin

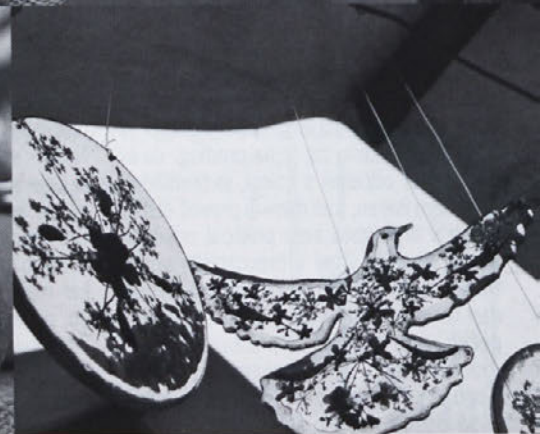

Cvičkarija 2005,
Novi trg (foto Boštjan Pucelj)

Rokodelska tržnica, Glavni trg
(foto: Alenka Lamovšek)

Dan zmage,
Glavni trg (foto: Boštjan Pucelj)

SloFolk, mednarodni folklorni
festival

park x extreme

Foto: Šini, Urx & Lemery Florent

Ni šans, k' si normalen!?

To je bil odgovor na moj predlog, da bi si za tokratno adrenalinsko zabavo privoščili downhill s kolesi z Gorjancev. Pravzaprav je bil urednik čisto za, le na predlog, da bi se tudi gor odpeljali s kolesi, je prebledel. In če sem iskren, tudi meni ni preveč dišalo brcati v hrib, zato sem poklical prijatelja Igorja, ki se je vrgel v prevozniške vode. Biznis mu gre dobro (le 0,0 promila, ki ga morajo imeti profi šoferji v krvi, ga malo peče!), zato sem bil prepričan, da mi bo napravil uslugo. Seveda ni imel nič proti, v Gogo je prišel celo prvi. Pridružil se nama je še Boštjan, ostale smo potem lovili po vsem mestu. V največji gneči, ko Novomeščani odhajajo iz služb! Za nameček smo se morali ustaviti še pri Smoletu v Žabji vasi, ki nam je posodil dva profesionalna kolesa. Politično korektno bi bilo ta kolesa tudi opisati, če nam jih je že tako prijazno posodil, a sem tukaj malo kratek. Kolesa sta imela po dva kolesa s širokimi gumami, balanco, zavore ... Pravzaprav sta imela vse, kar morajo kolesa imeti, moj je imel spredaj celo blažilnike. V tega z blažilniki se je započil tudi Uroš, a sem se mu mirno zlagal, da mora on, ker ima skoraj sto kilogramov žive vage, vzeti tistega drugega, ki da je bolj ojačan, da je tako gospod Smole naročil. In je nasedel ... Mene je zanimalo le, ali bodo kolesa zdržala in ko sem dobil zelo zelo samozavesten odgovor, da bodo, smo ju pomirjeno naložili v kombi. Pobrli smo še Boštjanovega prijatelja Robija, ki se je namenil z najvišjega dolenskega hriba spustiti kar s ponijem vaše in naše mladosti, da pa bi vse skupaj izgledalo vsaj približno profesionalno, še Iztoka, ki je edini od nas

že poskusil kaj takšnega. Dobro, Boštjan je urbani norec in mu predvsem stopnice niso tuje, a gorjansko blato je le blato ... Najprej sem sicer kot vozičar vabil Pitota, ki je baje znan divjak s kolesom in je bil takoj za, le ko sem mu povedal, da gremo z Gorjancev, je zazelhal in si premislil. Da bi mu bilo preveč dolgčas! (Najprej sem bil kar malo fovšen zaradi njegove suverenosti, potem pa sem se spomnil, da ta naš Pito vsak Xtreme daje v nič, ko pa ga povabiš, ga vedno kaj moti, da potem ne gre in sem se spomnil tistega o slabem tiču in moteči dlaki!)

Kakorkoli, lilo je kot iz škafa, kot se za Xtreme tudi spodobi. Bolj smo riniili v oblake, bolj me je stiskalo. Še bolj pa nas je vse skupaj stisnilo, ko je Igor povedal, da bo on poskrbel za zaključna dela v zdravstvu in da naj se nič ne sekiramo. Da če se bo kdo prevrnil, ga bo kar on zatolkel, da se žival ne bo matrala, tisto, kar bo ostalo, bo pa tudi odpeljal, saj je menda štiri leta vozil mrliča za znano dolensko podzemeljsko firmo. Dobro je imeti takšne prijatelje, ne?!

Pod anteno smo se preoblekli in raztovorili bicikle. Od vseh sem imel edini normalno čelado. Pravzaprav je bila normalna pred kakšnimi dvajsetimi leti, a kaj bi cepidlačili! Igor, ki je včasih tudi dirkal z avtomobili, mi je dal še dirkaške rokavice (ki pa niso kaj dosti pomagale, bolj bi potreboval recimo plenico!) in sem stopil na pedale. In skoraj padel. Vse je bilo mokro in spolzko. Postal mi je nerodno. Le kaj si bodo mislili ljudje, če bom zgrnil že v prvem metru? Boštjan je potegnil kot nor (o njegovi vožnji sploh ne bom več pisal, ker človek je dejansko nor, vsaj kar se tiče divjanja po strminah!), sam sem mu poskusil slediti. Najprej smo se spustili do Gospodične po makadamu, kar se morda sliši enostavno, a ni bilo. Ker je Boštjan vlekel, je zagrabilo tudi mene, potem pa seveda še Uroša in Iztoka in smo drveli kot sneti krampi. Igor nas s kombijem sploh ni dohajal! Nadvse sem užival, dež nas sploh ni motil, v meni se je prebudila dirkaška žilica. A le do prvega ovinka, kjer me je nasut pesek malce bolj zagrabil, kot bi smel in bi me pri veliki hitrosti kmalu katapultiralo med drevesa. Tako

močno sem stisnil ritko, da sem kar čutil, kako se je napravil vakuum na sedežu! Nekako sem zvožil ovinek, mimo mene je prižgal Uroš, katerega izraz na obrazu je pričal, da je pesek zanesel tudi njega. In sva oba malce upočasnila, dokler naju ni spodbodel Iztok in smo do Gospodične prišli, kot bi rekel popokatepetel.

Tam smo malce strnili vtise, bili smo si edini, da je tokrat ParkXtreme (spet enkrat) nadvse zabaven. Naprej pa naj bi šlo za res. Zapustili smo namreč cesto (čeprav makadamsko) in se zapodili med drevesa. Na blatno planinsko pot, ki vodi v Gabrje.

Že začetek je bil peklenški, start je bil namreč na stopnicah, ki vodijo do studenca, kateri po legendi pomladi, če se z njega vodo umiješ. Pri svojih rosnih poznih srednjih zrelih letih tega sicer še ne potrebujem, a ko sem stopnice poskusil prevoziti tudi sam, se mi je zaradi neznanja in

neizkušenosti tista mehka stvar, ki vsakega muškoemu binglja med nogami, nekako vkleščila med moje telo in sedež, da sem videl vse zvezde, dasiravno še ni bilo povsem temno! Če ne bi bilo toliko ljudi pri studencu, bi se v vodo zagotovo kar usedel! Saj moker sem bil itak že ves. Na meni ni bilo centimetra suhega koščka, prav takšni so bili tudi ostali. Robi s ponijem se je poglaval v dolino, drugi smo se tu ali tam ustavili, da smo prišli do sape, ali da smo se fotografirali. Dvakrat sem padel prek krmi (Smole ni povedal, da mi je dal kiparja!), nekajkrat me je v blatu zabilo bočno, a ni bilo prehudo, najlepši padec pa je izvedel Uroš, ki se je, trd in raven kot deska, zadričal najmanj pet metrov po blatu v dolino, ko je ubrisal s kolesa. In bil na svoj padec s stilom kar nekako ponosen! Boštjan tudi ni prišel v dolino deviški, le Iztok, ki je ves čas nergal, da nima pravih gum, ni pa

deli niti enkrat. Nekje na sredini spusta smo dohiteli Robija, ki mu je povsem raztrgalo gumo, narejeno še v jugoslovanskih časih. Sicer sem mislil, da bo prvi popustil okvir, a so včasih stvari res delali kvalitetnejše! Brez gume je v dolino še bolj divjal, saj je prvo kolo v blatu zavijalo kot po tračnici, da ga nismo dohajali. Kljub temu sem v Gabrje prvi pribrcal jaz (ker se je Robi izgubil), takoj za mano je bil Boštjan. Ko smo se vsi zbrali, smo jo mahnili še v gostilno. Na vratih smo vljudno vprašali, če lahko vstopimo tako umazani in obljubili, da se bomo zadržali le ob šanku, a lastnik ni razumel naše stiske. Bili smo vendar v Gabrju! Menda so nekatere stranke, ki pridejo naravnost z njive, še huje! Gozdni sadeži v šnopcu so nas malce pogreli in ravno prav opogumili, da smo se s kolesi po cesti odpeljali še do Brusnic, pred nami pa je vozil Igor s kombijem. Uroš, ki je povsem padel v film (malo pa je pomagala tudi gravitacija, ki težje bolj vleče v dolino!), me je debelo prehitel, sledil mu je Iztok. Imeli so tolikšno prednost, da jih sploh nisem videl, kdaj so zavili h gostilni in sem jo z vso hitrostjo mahnil naprej. Da nekaj ni prav, sem zasumil šele, ko mi je srce udarjalo kot noro, jezik pa visel do popka. In sem enostavno počakal pod primernim drevesom (še vedno je deževalo!), da so me pobrali. Kot najbolj umazanemu mi niso dovolili na sedež, domov so me dostavili v tovrnem delu. In naslednji dan sem se počutil natančno tako – kot kakšne poštna pošiljka, ki jo poštarji previdno prepeljejo do naslovnika, še prej pa krepko poštempljajo, da je vsa črna!

Šinibrezblatnikov

TRGOVINA IN SERVIS KOLES
JOŽE SMOLE
Šentjernejska cesta 7
8000 Novo mesto
T/F: 07 337-980
GSM: 041 633-558
www.smole-fp.si

POSREDNIŠTVO - STORITVE - PREVOZI OSEB
Tips
TERČEK IGOR s.p.
Herinja vas 1, 8222 Otočec, GSM: 040 682 139

TEQUILA SUNRISE

AZRA + 28

TVOJI SU DANI PROČERDANI
NA VINJAK, TV I POOORNO SLIKE

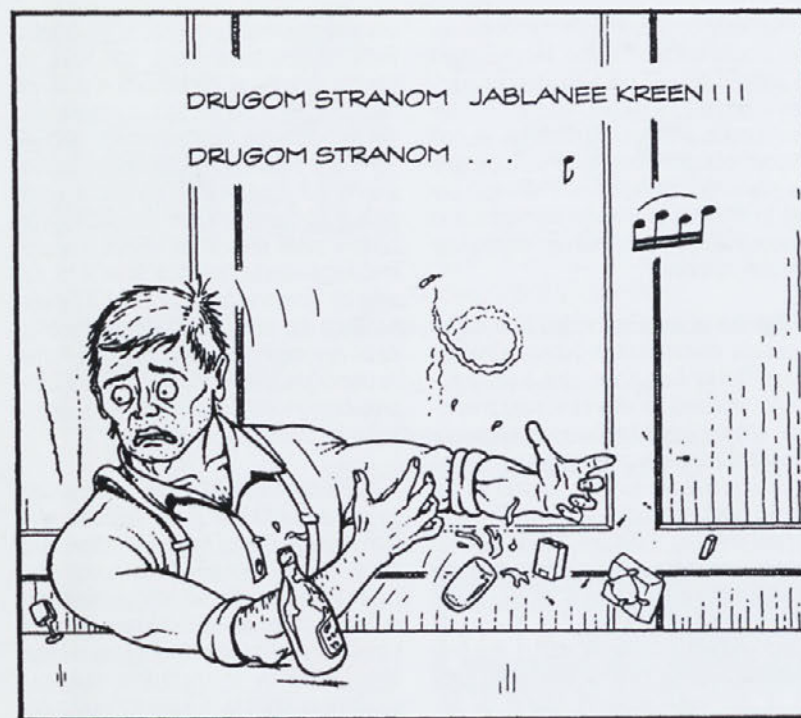
ŽENU NEMAŠ I TEŠKO DA ĆEŠ JE I STEĆI
PORED TAKVE STARE MAJKE
LJUBAV JE TO ZA ČIME GINEŠ

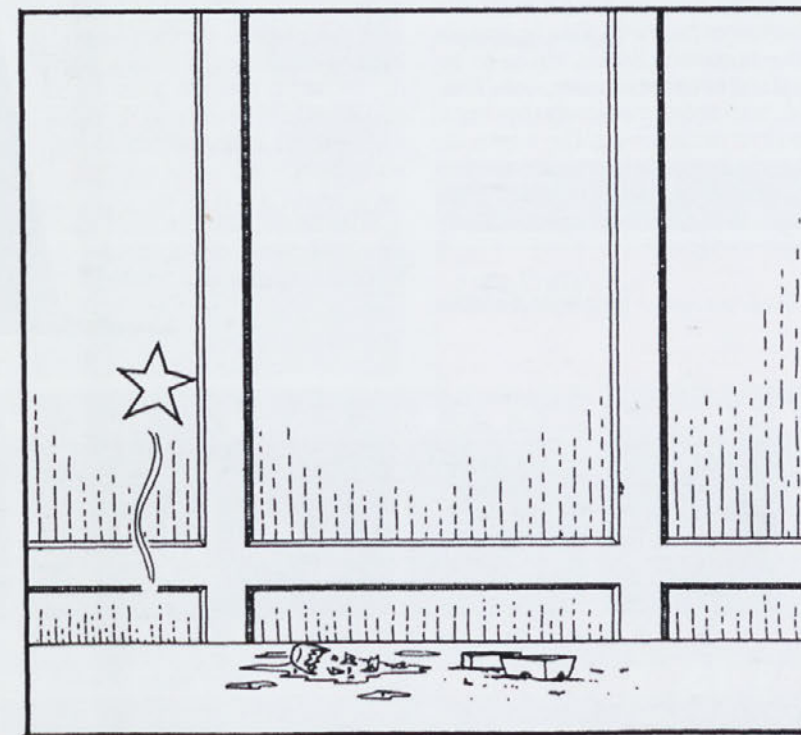
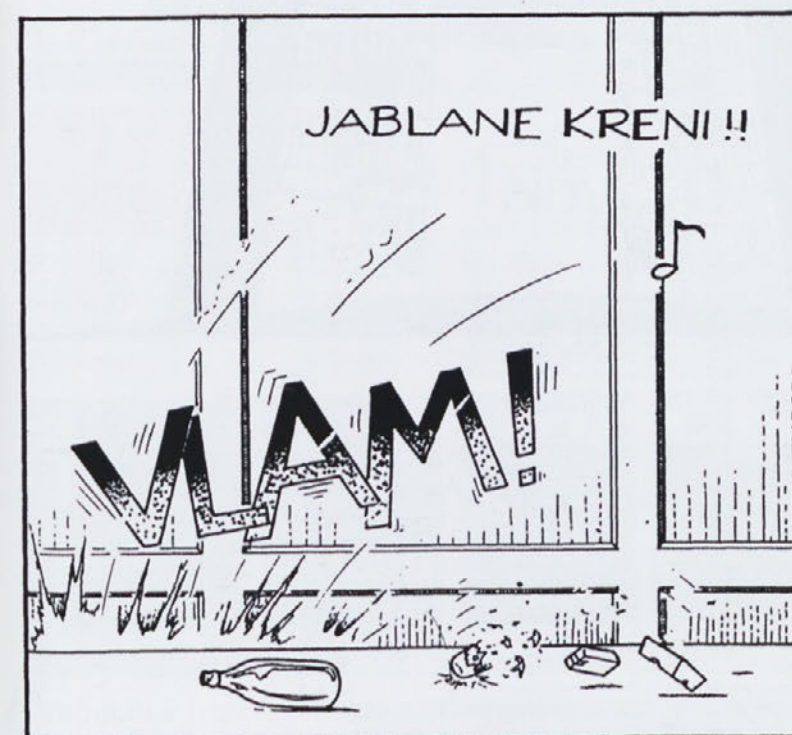
DO LJUBAVI SE TEEEŠKO STIŽE
I ZATO PRODAJ SVE OSIM BLANJE
I KREENII...

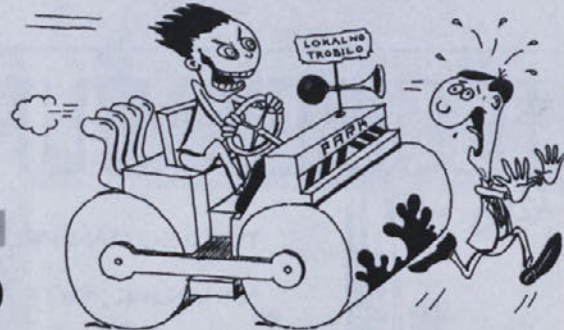

DRUGOM STRANOM JABLANEE KREEN III
DRUGOM STRANOM ...

JABLANE KRENI !!

Popolna urbanistična rekonstrukcija Novega mesta

Rušenje kapitelske cerkve in Rotovža

Tok reke Krke bo speljan pod mestnim jedrom – Odlična lokacija za male podjetnike in obrt - Nastanek modernega vseslovenskega romskega naselja na Košenicah – Namesto Kapitlja in Rotovža skupna civilno-cerkvena oblast

Kot kaže, se Novemu mestu obetajo velike prostorske spremembe. Mestna oblast je namreč objavila nove Prostorsko ureditvene pogoje za mestno občino. Rešitev prostorskih problemov mesta, ki je pod budnim očesom Levega Carja, županovega svetovalca za urbanizem, nastajala dobre tri mesece, predvideva revolucionarno rekonstrukcijo in obstrukcijo dozidajšnje mestne zasnove.

Zgodba se je začela kmalu po začetku mandata novomeškega župana Velikega Maga Boška Don Kove. Don Kova pojašnjuje: »Ko smo začeli uresničevati predvolilne obljube, se je izkazalo, da obstoječa prostorska ureditev preprosto ne sledi več gromozanskemu napredku, ki smo ga dosegli v dveh letih moje vladavine. Priznam, naredil sem eno veliko predvolilno napako: nisem uspel napovedati, da bom tako dobro vodil to mesto.«

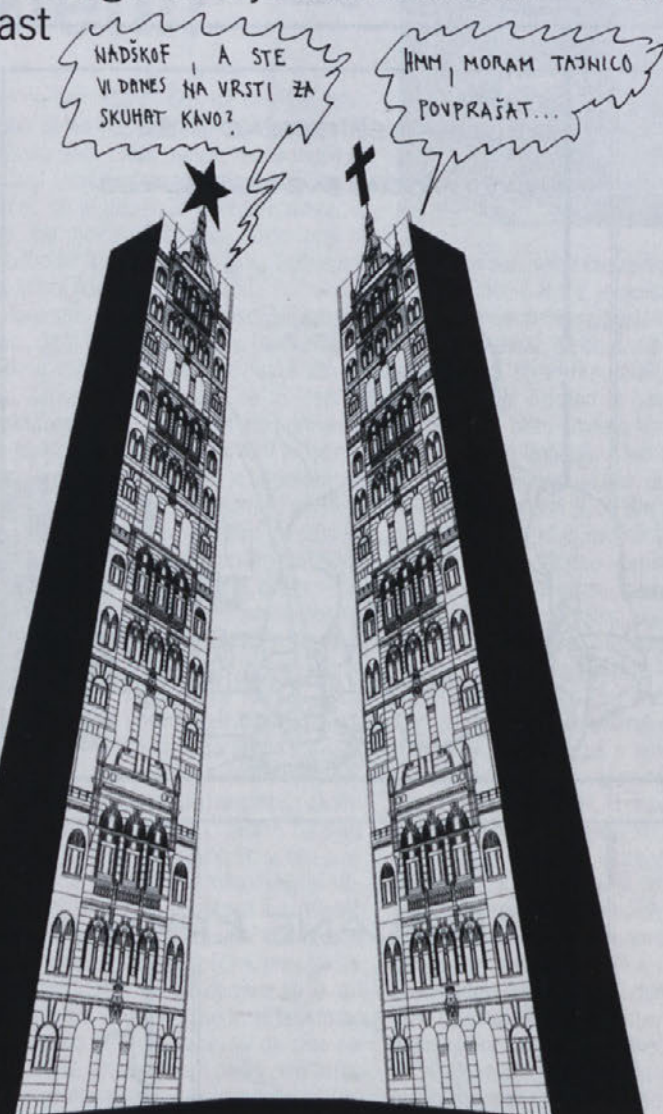
V mestnem jedru preprosto ni več prostora za življenje, ki se je vanj vrnilo, zato so se novomeški urbanisti odločili, da tok reke Krke preusmerijo, in sicer tako, da bo dozidajšnji sloviti rečni okljuk enostavno preusmerjen pod mesto. Reka bo poniknila nekje na območju Bršljina, ven pa bo prišla spet na območju tovarne zdravil Krka, d.d., tako da bo usmrjevanje rjave lepote lahko nemoteno potekalo naprej. Na območju struge reke Krke pa bosta končno zaživele trgovina, obrt in založniška dejavnost, ki se že dolgo dušijo v pretesnem mestnem središču.

Drugi problem, s katerim so se veliko

ukvarjali novomeški urbanisti, so novomeški Romi. V času županovanja Don Kove so namreč dosegli tak intelektualni in poslovni napredek, da je KS Bučna vas postala prezaostalo območje za njihov nadaljni razcvet. Levi Car je predvidel genialno rešitev, enakovredno tisti njegovi ideji, da naj se uredi pešpot od Šanc do Lune: romsko naselje bodo v celoti preselili na območje aristokratskega naselja Košenice. In ne le to: naselje (po novem se bo imenovalo KS Žabjek-Košence) bo zastavljeno tako ambiciozno, da bo novomeška občina pozvala vse Rome na območju Slovenije, da se priselijo v naše propulzivno mesto in pripomorejo k njegovemu še živahnejšemu življenju.

Za mnoge meščane najbolj boleči poseg pa se nanaša na obe glavni simbolni točki starodavnega mesta: Kapitelj in Rotovž. Kot sta v skupni izjavi poudarila novomeški župan in nadškof McLap, sta se mestna in cerkvena oblast po tehtnem razmisleku, a s težkim srcem, vendarle odločila za rušenje obeh objektov in izgradnjo novega, združenega objekta, v katerem bosta domovala tako vrh cerkve kot občine. Stališča cerkve in občine so si namreč vse bliže in bliže. Poleg tega pa je v času, ko je v Ljubljani na oblasti skrajna desnica, potrebno cerkveno in posvetno oblast čim bolj zblížati, da ne bi Novo mesto kot zadnja rdeča trdnjava v Sloveniji postalo preveč sumljivo.

Videli bomo, kako se bodo na najnovejše poteze oblasti odzvali v borčevski organizaciji in združenju TIGR.

eha

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto

KNJIŽNICA
 Rozmanova 26/28, Novo mesto
 tel: 07 393 46 74

LDS
 LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE
 MESTNI ODBOR NOVO MESTO

GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8
 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA
 ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojca1@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Mojca" Novo mesto

K.N.J.I.Ž.N.I.C.A
Paula Golice
 Kidričeva 2, p.p.29
 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110

OŠ Bršljin
 Kočvarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijn@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7
 8000 Novo mesto

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul. 7,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900

Dijaški dom Novo mesto
 Šegova ulica 115
 8000 Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA
 Novo mesto
 Ulica talcev 3/a
 07 39 33 264

N.Si
 Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v
 moč
 dobrega

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si
 Razvojno izobraževalni
 center Novo mesto

Šolski center
 Novo mesto
 Šegova 112
 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

Glasbena šola Marjana Kozine
 Novo mesto

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

Mestna občina
 Novo mesto
 Seidlova 1, Novo mesto

Slovenska demokratska stranka
SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Ddiplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020

OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101,
 V. Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto

Kmetijska šola Grm
 Sevnova 13
 Novo mesto

GASILSKO REŠEVALNI CENTER
 NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

strankamladihslovenije
SMS
 www.sms.si

Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Ogled razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331

Gostilna in prenočišča
 Kandijska cesta 63
 Novo mesto
 tel.: 07 30 28 444
 www.pribelokranjcu-vp.si

McDonalds
 Ljubljanska 27
 Novo mesto

park novomeški
 regionalni mesečnik

gostišče kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Smarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto

Gostilna Bučar
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

KAVKA PUB
Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
LOKAL, KJER SE PIJE DOBRA KAVA.
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

Bistro in pizzeria Kaval
 Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623

PIZZERIA RESTAVRACIJA
NOVLJAN

Opeševalnica Renata
 Ljubljanska 26 (TPC HEDERA), Tel.: 07/338 20 15

Figura Kr'neki
 Ljubljanska cesta 27
 Novo mesto

Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384
Frizerski salon

Prepih
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404

TOTAL
 d.o.o.

Frizerski salon Jure
 Kandijska 19, Novo mesto

Knjigarna Goga
 Glavni trg 6, Novo mesto

lokalPatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si

PIZZERIA TOTALKA
 Kandijska cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00

Frizerstvo in lasuljarstvo
KODRČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

FRIZERSKI STUDIO
 Simona Šimec s.p.
 ul. Marjana Kozine 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 73 461
 GSM: 041 609 144

3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.

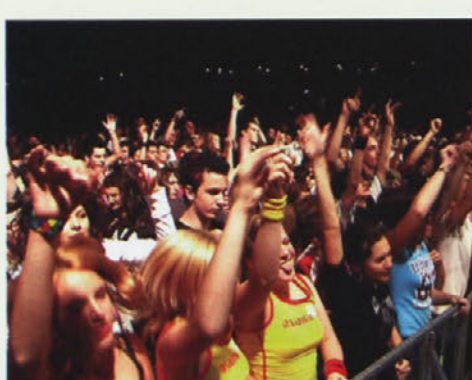
TOTAL
 TOTALČEK

Vabljeni v frizerski salon
»SAŠO«
 Vesna Barantin, s.p.
 Ratež 70,
 tel. .30 85 843, GSM:031 322 237

Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krofov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.
TVOIH MINUT

• Poslovni informacijski sistemi
 (Windows okolje, SQL odjemalec/strežnik)
 • Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
 • Razvoj internet aplikacij in web gostovanje
 Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si

TOTAL
 TOTALČEK

17. junij
igrišča Loka

DIA

www.tam-tam.si

odpri oči

A že veš, kje boš avgusta?

COM-LAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

PARMA tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

Studentski servis
sedež: Prešernov trg 6, Novo mesto
07 3374 370, 031 396 139
poslovalnice:
Baragov trg 1, Trebnje
07 3460 520, 031 677 965
<http://www.student-nm.com>

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

ARCHITECT LINEA
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 - 79-811, 041 671-321

ZOGAJ d.o.o.
ZIDARSTVO, FASADERSTVO IN ZIDAVA ŠKARP
Mestne njive 47, Novo mesto
041 624 967

tak
Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

Castle Novo mesto d.o.o.
Ekonomska propaganda
040-784-818

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

UDARNI lis

Integral in **Krkatur**
Prevozi, servis in storitve
Podbevškova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 420, fax: 07 39 35 426
e-mail: integral.voznik@siol.net
www.integral-voznik.si
Autobusno in turistično
podjetje d.o.o.
Ulica talcev 2, Novo mesto
Tel.: 07 33 25 820
e-mail: info@krkatur.si, www.krkatur.si

Organiziramo:
• izlete
• potovanja
• letovanja
• ekskurzije

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana
Majcna 9,
Novo mesto
telefon
07 332 45 10

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

STUDIO VIRC
avdio-vizualna produkcija

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
Glavni trg 11, Novo mesto 102

N3 N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
ORGANIZACIJA IN
TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07 33 75 960,
FAXS: 07 33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel.: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel.: 07/3325-926
GSM 041/726-644

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

APROS www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

Panda d.o.o.
KZ Krka,
Dom, vrt in kmetijstvo
tel.: 07 33 56 360

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

HRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

KAB d.o.o.
Projektiranje in urbanizem
Glavni trg 2, 8000 Novo mesto
Telefon: 07/33-72-521, fax: 07/3372 520, kab@kab.si

Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

**EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE
IN SVETOVALNE STORITVE**
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 230
Vodenje poslovnih knjig
za pravne osebe, zasebnike...

harlem
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
<http://www.harlem.si/>
računalniški
inženiring

SALON MASAZE N ZDRAVJA
Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

INTERRIER
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

TONSON
Šola tujih jezikov
Novo mesto
Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si

OCEAN
Tel.: 07 30 20 400
Fax: 07 30 20 401
Ljubljanska cesta 22
Novo mesto
E-mail: ocean_tours@siol.net
www.ta-ocean.si

ZARJA d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

TRGOVINA VIVA
SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

KERAMIČARSKA DELA
DACOMM
d.o.o. Novo mesto

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobilni: 041 427 652

TURISTIČNA AGENCIJA
NOE **MONDIAL TRAVEL**
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, <http://www.belbled.si>

ISER
Andrej Krajnc s.p.
Juhčeva 12, Novo mesto
Računalniško inženiring
sodelovanje in inženiring
www.iser-si.si
Tel: 07-33-74-051
POOBLAŠČENI
TESTNI CENTER

TI-MAX d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net

fermacell
NAPUŠČI
IN PODSTREŠJA
VELUX
STREŠNA OKNA
Armstrong
SPUŠČENI STROPI
KNAUF
MAVČNE STENE IN OBLOGE
TRESPA
SANITARNE KABINE
IN GARDEROBE
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

ZM ZAVAROVALNICA
d.d. **MARIBOR**
Zavarovalnica Maribor d.d., Cankarjeva 3, 2507 Maribor

ARCH PARK

projektiranje, n.
Ljubljanska ce
tel 07 30

III 895/2004/2005

200606030,8

COBISS

Knjižnica H. Janc
študijski oddeljek

YURENA
šola tujih jezikov

**TEČAJI DOMA
IN V TUJINI**

Poletje 2005

07 33 72 100 + 07 33 72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

www.yurena.si e-mail: yurena@siol.net

AVTOŠOLA
RIBA
d.o.o.

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15
Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

Ime in priimek	Vozilo	Tel. številka
Jože Blažič	predavatelj in direktor avtošole	041/671-480
Uroš Zupančič	Opel Corsa diesel s klimo	041/385-630
Frank Pavlič	Golf diesel s klimo	041/671-453
Boštjan Jarc	Novi Clio diesel s klimo	031/295-374
Marko Kralj	Novi Clio diesel s klimo	051/415-636
Francij Lamovšek	Novi Clio diesel s klimo	051/416-100
Jure Simčič	Opel Corsa diesel s klimo	041/266-703

RELAX
SPECIALIST ZA ADRIATIC

RELAX TURIZEM
PE Novo mesto, Prešernov trg 9
Tel. št.: 39 33 420, www.relax.si

BIOGRAD HOTEL ADRIA***: do 1.6. samo **13.900 SIT**
Cena vključuje: 3 x POLPENZION + TT + PIJAČA

BRAČ: dep. OLEA***: do 31.5. samo **18.900 SIT**
Cena vključuje: 3 x ALL INCLUSIVE + TT + PIJAČA

TUNIZIJA
7 x POLPENZION + AVIO
že od 75.900 SIT

TURČIJA
7 x POLPENZION + AVIO
že od 71.900 SIT

Razvojno izobraževalni
center Novo mesto

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si

Imate poškodovane,
stare, zbledle
fotografije?

REŠITEV:
Foto Asja

FOTO ASJA
www.foto-asja.si

**FOTOGRAFIJE
VELIKEGA FORMATA**

60 cm x 80 cm = 3.200 sit | 80 cm x 120 cm = 6.500 sit

FOTO ASJA
www.foto-asja.si

SPLETNI FOTO LAB

Najugodnejše pošiljanje fotografij
v izdelavo prek spleta!

www.foto-asja.si

grafika
novo mesto d.o.o.

Oblikovanje in grafična priprava časopisov, revij,
prospektov, letakov ter izvedba tiska. Osvetljevanje
filmov, skeniranje dia pozitivov, negativov, računalniška
montaža - impozicija.

Ljubljanska cesta 42
Tel.: 07 30 20 220, 07 30 20 221
GSM: 041 348 718, 031 377 165

